

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Slici in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1910.

Leto XXIII.

Liberalne skomine.

Kdor oskrbljuje tuje premoženje, mora, če je pameten in pošten, sam želeči, da ima nad seboj skrbno nadzorstvo. Če pošteno in previdno gospodari, se mu ni treba nikogar bati. Njegova odgovornost je mnogo lažja, če jo prevzamejo tudi nadzorniki. Seveda je pa druga, če nima vsega v redu in če ne pozna natančno meje med svojim in tujim. Pri posojilnicah in zadrugah imamo zelo pametno naredbo, da poleg odbora člani pri občnem zboru volijo tudi nadzorstvo. Vsak odbor mora biti vesel, če nadzorstvo večkrat natančno pregleda vse poslovanje. Kaka morebitna napaka se tako brž popravi; odgovornost se razširi od odbora tudi na nadzornike in zaupanje ljudstva v tako zadrugo je trdno in neomajno. Ljudje vedo, da se nobena reč ne godi na skrivnem, da ne služi zadruga samo enemu ali par osebam, marveč da jamči cela vrsta zanesljivih, neodvisnih mož — odbornikov in nadzornikov — za pravilno poslovanje.

Kar je za zadruge prav, je tudi za gospodarstvo županov in cestnih odborov potrebno. Po postavi ima deželni odbor dolžnost nadzirati občinsko in cestno gospodarstvo. Dokler so imeli v kranjski deželi liberalci v deželnem odboru večino, pa te dolžnosti niso izpolnjevali. Samo, če so bile pritožbe iz kakega kraja že prehode, je poslal deželni odbor kakega uradnika, da je reč pogledal. To pa ni nič. Kadar je že hiša v ognju, se je ne more več zavarovati; po toči je prepozno zvoniti. Nadzirati se mora redno in po večkrat, sicer se ne doseže nameravani namen. Zato moramo res iskreno in hvaležno pozdraviti sklep kranjskega deželnega odbora, da se bodo občinski in cestni

odbori redno nadzorovali in pregledovali. Odborniki, ki jih je naša stranka postavila na njihovo odgovorno mesto, so s tem sklepom zopet pokazali, kako skrbno zastopajo koristi vsega ljudstva. Liberalna stranka je po svoji natori sebična; samo zase in za svoje vodilne privržence gleda in skrbi; za ljudstvo ji ni bilo nikdar mar. Zato pa sedaj tuli proti deželnemu odboru, ker vé, da bo vsled vestnega nadzorstva liberalnim magnatom, kateri so se dozdaj šopirili po občinah in cestnih odborih za vedno odklenkalo.

Liberalnih županov nimamo zdaj že mnogo več v deželi. Pomnimo jih pa še in vemo, kako so gospodarili. Župan je bil navadno tudi krčmar, ki je predvsem gledal na svojo korist, v drugi vrsti pa na korist svojih pristašev. Občinski računi so bili marsikje v strašnem neredu. Županov in občinski denar je imel eno kaso; zapiski so bili pomanjkljivi. Ko je nov župan prevzel gospodarstvo, se je moralo po mnogih občinah črez velike svote narediti križ, ker se ni vedelo, kaj je ž njimi. Manjkalo jih je po računu; župan se je pa izgovarjal, da jih je izdal za to, ali drugo reč, da je pa to pozabil zapisati.

Še hujše je bilo pa pri liberalnih cestnih načelnikih. V občinskem gospodarstvu so bili odborniki vsaj blizu in zato so se kake večje nerednosti težje prikrile. Cestni načelnik je bil pa takorekoč neomejen gospodar. Denar je prejemal sam; pota si je zaračunaval in izplačeval sam; vse je bilo v njegovih rokah. Cestni odbori so bili za to postavljeni, da bi bili skrbeli za dobre ceste; delalo se je pa marsikje tako, kakor bi bili samo za to, da je imel načelnik velike osebne dohodke in da so bogateli razni liberalci, ki so dajali gramoz, ali ki so prevzeli kako popravo ali preložitve. Po sedanjih postavi so imeli

liberalci večinoma povsod večino v cestnih odborih. Deželni odbor je imenoval redno le liberalce; mesta in veliki davkoplačevalci so tudi liberalce poslali noter, župani in svetovalci kmečkih občin so že naprej vedeli, da ne dobe kmečki odborniki večine in so se zato malo brigali za volitve. Tako je šlo to gospodarstvo. Načelnikom je služba nesla, ceste so bile slabe, za potrebe ljudstva se ni nihče zmenil, cestne dolžade so bile pa vedno večje.

Deželni odbor je razkril že zdaj v kratkem času mnogo umazanosti in je posvetil v ta temni kot z gorečo bakljo, da je marsikak doslej imeniten liberalni prvak s sramoto padel s svojega stola. Liberalni načelniki so rabili v mnogih okrajih cestni denar za svoje namene. Namestu, da bi dal denar v posojilnico, ga je posodil sebi, — seveda brez obresti. Plačila je odkladal in moral za to več plačati, nego je bilo treba. Po več tisoč cestnega denarja je po ti poti imel vedno v svojih kupčijah. Takemu ravnanju se po pravici pravi sleparija. Gramoz so mnogo predrago oddajali liberalni podjetniki; dela na cesti so za drag denar prevzemali le liberalci. Zato so seveda držali skupaj in če so tudi vedeli za kake načelnikove sebične zvijače so lepo molčali. Skupno korito jim je zamašilo usta.

Ali bi bilo sicer mogoče, da bi se bile zgodile take reči, kakor so se n. pr. svoj čas v škofjeješkem cestnem odboru, ali kakor so se pokazale pred nekaj tedni v idrijskem, kjer je novi odbor iz računov spoznal, da manjka nad 60 tisoč kron, katere je moral liberalni načelnik Gruden potem, na pritisk deželnega odbora, iz svojega pokriti? Ko bi bil ostal stari cestni odbor, bi se bila ta ogromna sveta morda vsa razdišala in izginila kakor kafa.

Naša stranka bo napravila red in poštenje. Cestni odbori so se že začeli vestno nadzirati in brez usmiljenja že poje pravica nad vsemi, ki se hočejo okoristiti z ljudskim denarjem, svojo pesem. Pojdemo pa še dalje; kranjski deželni zbor bo izpremenil cestni zakon in cestni odbori bodo povsod postavljeni na ljudski temelj. Za vedno bodo pregnani iz njih oderuški in sebični liberalni magnatje in agitatorji.

Vsak pes zacvili, če mu stopiš na rep. Tudi liberalci cvilijo in po svojih listih zmerjajo deželni odbor. Saj imajo za svojo stran prav, toda žalostno je zanje samo to, da jim vse to ne bo nič pomagalo. Ljudstvo pojde z veseljem s mehom preko njih s svojimi zastopniki na pošteno delo v plošno korist.

Izobrazbi

NAŠ NARODNI BOJ.

(Konec.)

Še eno društvo moramo omeniti, ki dela za veliko pomembno delo po slovenski zemlji, zlasti ob meji na Koroškem in Štajerskem. To je gospodarsko obrambeno društvo »Südmarka«. Kako je njeno delovanje in kaj je njen namen, bodo bralci najbolj spoznali iz tega, če podam kratko poročilo o njenem letošnjem običnem zboru v Gradcu, ko je tudi obhajala svojo dvajsetletnico. Načelnik »Südmärke«, znani poslanec Wastian, je z veseljem izjavil, da se je izpremenila Südmarka, ki je bila izprva gospodarsko obrambeno društvo, v pravo narodno vzgojevalno društvo. V njem se je izkušal odpraviti vsak razredni duh in strankarstvo, poglobil se je ravno radi njegovega delovanja narodni čut med nemškim ljudstvom vprecejšnji meri. Südmarka ima ogromno število podružnic in članov ter ustanovnikov. Na Koroškem ima 71 podružnic, na Kranjskem 28, na Primorskem 8, na Gornje Avstrijskem 82, na Nižje Avstrijskem 188, na Solnograškem 26, na Štajerskem 157, na Tirolskem 21, na Predarlskem 12, vseh skupaj torej 593. Članov ima 56.000, ustanovnikov 967. Dohodkov je imela letos 495.292 K 86 v. Za celih 170.923 K več kot lansko leto. Med dohodki so bila posebno važna darila 108.621 K, 28.706 K 68 v iz nabiralnikov, 80.000 K je vrgla loterija, narodni kolek 28.564 K, vžigalice 13.409 K, graški nemški visokošolci so nabrali po hišah ob priliki Schillerjeve narodne slavnosti 12.000 K, predstava v gledališču je vrgla 1000 K. Med izdatki so navedene podpore, posojila in velikanska vsota 190.529 K 47 v za naseljevanje. V zadnjem času je začela Südmarka v velikanski množini kupovati slovenska posestva in naseljevati nanja nemške luteranske kmete in obrtnike. Izprevideli so, da se katoliški Nemci kmalu prilagodijo slo-

venskemu življu. Zato so začeli naseljevati protestante, ki jih loči od Slovencev poleg narodnosti tudi vera. In sicer gledajo Nemci na to, da so rodbine zdrave in številne, ker so prepričani, da je npravna sila velikanskega pomena za narodov obstoj in napredek. O uspehih naseljevanja izjavlja Südmarka sama takole: »Naj se razmere razvijajo kakorkoli, dokazali smo, da je uspešno naseljevanje Nemcev ob jezikovnih mejah mogoče. Na dveh mestih smo sovražni zid tako temeljito razrušili, da bo pri vztrajnem nadaljevanju že za malo let zmaga nemštva na obeh mestih popolna in trajna. Nakupili smo blizu 800 oralov zemlje, večinoma iz slovenskih rok, 20 slovenskih rodbin, ki so prej tam gošpodarile, je nadomestilo 23 nemških kmečkih in 5 obrtniških rodbin, ki štejejo skupaj 164 oseb. V srcu Slovenskih goric smo s tem, da smo pritegnili primerno naseljenje, položili temelj stalnemu in čvrstemu nemškemu kmečkemu stanu, ki more sam ohraniti zasedeno deželo nemško in ki se bo pozneje z novimi pridobitvami širil vedno dalje.« Med temi naseljenci je 20 protestantskih rodbin, pet katoliških, 3 so mešane. 600 oralov zemlje je kupila Südmarka v Št. Ilju in 200 oralov v Marenbergu. Zadnje desetletje delajo Nemci z velikansko vstrajnostjo. Delali pa bodo gotovo še bolj, tako da je skrajna nevarnost, da izgubimo krasne Slovenske gorice, da nas vržejo z levega brega Drave. Vse to je storila organizacija, urejena po gotovem načrtu, in pa požrtvovalnost. Letos so sklenili nakupovati posestva na Koroškem, da tudi tam razlase slovenskega kmeta in nam vzamejo postojanko za postojanko.

Südmarka je zanesla med nemško fakinažo pravo fanatičnost, da si Slovenec včasih ni varen v narodno izpostavljenih krajih življenja. Posebno zadnji čas divjajo grozovito koroški Nemci zoper slovenski živelj, zapirajo slovenske župane, ki zahtevajo na celovškem kolodvoru vozni listek v slov. jeziku, postavljajo slovenske učitelje v čisto nemške kraje, hočejo preprečiti slovenske shode z vpitjem, žvižganjem in žuganjem. Zato moramo tem bolj spoštovati one može, ki stoje kot granitne skale v boju za slovenstvo na Koroškem. Kras Koroške je ravno koroška narodna duhovščina. Od povsod so iztirali slovensčino, iz uradov in iz šol, iz cerkve je niso in je ne bodo, dokler ima Koroška tako duhovščino kakor danes. Skrajna in velikanska nevarnost za to je v graški škofiji. Še živi par narodnih duhovnikov v obmejnih slov. krajih, ki spadajo pod graško škofijo. A le par jih je in še ti so stari in ležejo kmalu v grob. Potem naj poslušaj Slovenec nemško pridigo, naj se nemško izpoveduje, ko se niti ne more, niti ne zna. Graški škof bi moral skrbeti za slovenski naraščaj v semenišču, da bi se mogel slovenski kmet in delavec pogovoriti s svojim duševnim pastirjem

v slovenskem jeziku. A bogve koliko časa že ni bilo slovenskega bogoslovca v graškem semenišču in če je bil, je odšel iz njega, ker so ga skrajno nacionalni nemški kolegi zbadali. Graško semenišče je skrajno nacionalno, kakoršen je graški škof, ki ne dovoli tisočem in tisočem Slovencev v Gradcu lastne božje službe, ki ne vpliva na to, da bi se v semenišču kdo učil slovensčine, da bi izpovedal slovenskega delavca po Gornjem Štajerskem v slovenskem jeziku. Slovenec naj propade duševno in tudi telesno! Kako drugače se godi Nemcem med Slovenci. Če pride v kak trg pet turnarjev, pa že zahtevajo pridigo in se jim dovoli. Ko premisljuje človek take zadeve, se mu zdi, da Nemci ne pojmujejo prav krščanstva kakor ga niso pojmovali v dnevih sv. Metoda.

To je par obrisov našega narodnega boja z Nemci. O našem narodnem boju na jugu z Italijani le dve besedi! Glavni postojanki sta Gorica in Trst. V njih seveda ni še nobene državne slovenske šole, a slovenski živelj jako napreduje kljub vsem oviram in zaprekam. Morda zaradi plemenskih lastnosti italijanskega naroda, morda zaradi slovenske zavednosti in organizacije? Oboje pač pripomore k napredku, gotovo pa v prvi vrsti vstrajnost kraskega ljudstva, ki ostane neupogljivo kot skale, med katerimi je vzrastlo.

Kakšno upanje imamo v bodočnost? Ali nas Nemci požro ali se jim ustavimo, kakor hrabri levi?

Pozabiti ne smemo pri tem na nekaj, kar smo opazili pri naših narodnih nasprotnikih, na trdno organizacijo. Hvala Bogu — to imamo! Če bi je ne imeli, bi bili danes ničla med avstrijskimi narodi. Tako nas je pa vlada začela upoštevati, oči so se začudeno ozrle na nas, češ: »Ti mali narodič, kako si upaš ustavljati kolo državnega voza?« Vse to je storila naša politična, gospodarska in izobraževalna organizacija, ki je enotno izpeljana po vseh slovenskih deželah in idealno tvori zjedinjeno Vseslovenijo. Vseslovenska Ljudska Stranka, Zadržna zveza in Krščansko socialna zveza so tisti skalnati stebri, ki stoje trdno, so drevesa, ki raztezajo veje čez vse slovenske dežele in nam dajejo poročstvo boljše narodne bodočnosti. A pozabiti ne smemo pri sanjah in mislih na boljšo bodočnost na sedanost, na svoje narodne nasprotnike in na brate ob meji. Videli smo, kako se Nemcem cede sline, kako jih skomina po naših lepih pokrajinah. V srcu in na ustih nosijo vedno besede velikega nemškega državnika Bismarcka: »K morju, k ustom, k Adriji.« Zato pa moramo biti na straži, pa ne posamezniki, vsi se moramo zavedati narodne nevarnosti. Zlasti naša izobraževalna društva bi morala hoditi tu v prvih vrstah. Zali-bog da so pogosto zaspana in da bi ne bilo čilih Orlov, bi nekatera zadremala, ne vem ali od utrujenosti ali od preobilnega dela. Zavedati se moramo, da

so bratje v nevarnosti in da je naša dolžnost, da jim priskočimo na pomoč, ker so bratje, brate pa je treba ljubiti.

Nemški pesnik Schiller je rekel: »Ničvreden je narod, ki ne tvega vsega radostno za svojo čast.« Naša čast je priskočiti bratom na pomoč, da jih rešimo narodne smrti, naša čast, da se zavedamo svojega ponosa. Brate podpremo z darovi. Mohorjani darujejo nekaj v ta namen, izobraževalna društva prirede svoj narodni dan, ko igrajo kako predstavo ali napravijo veselico za obmejne Slovence, ki prirede predavanja in razložijo pomen nar. boja, našo zgodovino in vzbude v ljudstvu zanimanje za svojo preteklost. Obenem se pa moramo zavedati svojega ponosa, da je naš jezik toliko vreden kakor kateri drugi. Naša šola naj ne vzgaja otrok le kot pokorne Avstrijce, ampak tudi zavedne Slovence, ki bodo poznali svojo domovino, zgodovino svojega naroda in jo vedeli ceniti. Glavna napaka je, da se delamo majhne, manjše kakor smo. Tudi mi imamo pravico greti se na solcu, ker nam ga je dal Bog. Z veseljem licem lahko stopamo med svet, ker se nam hoče še živeti, živeti krepko narodno življenje, polno samonikle, zdrave kulture.

Političen pregled

AVSTRIJSKI DRŽAVNI ZBOR.

Socialno-zavarovalni odsek avstrijskega državnega zbora je zboroval v petek in soboto. Oskrbne stroške po bolnicah bodo plačevale bolniške blagajne skozi štiri tedne. Poročnišnice se ne prištevajo bolnicam. Nadalje se je sklenilo, da imajo železničarji in člani državnih delovršbenih blagajn tiste pravice v upravi, kakor pri zasebnih delovršbenih blagajnah. Odsek je rešil vse paragrafe, ki govore o bolniškem zavarovanju in naročil pododseku, naj prične razpravljati o zavarovanju proti nezgodam. Pododsek je imel sejo že 3. avgusta. — O razpustu državnega zbora piše krakovski »Čas«, da nikakor ni izključeno, da Bienenrth razpusti v pozni jeseni državni zbor, ako se ne sporazumejo Čehi in Nemci.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

Ogrski državni zbor se zaključil prihodnji teden. Zbor se zopet sestane 28. t. m. in bo takoj volil delegacije.

Ogrski honvedski minister Hasay je govoril v seji ogrskega državnega zbora 27. julija glede na armadne zadeve. Napove, da se bo moralo zvišati mirovno stanje in uvesti dveletna službena doba honvedov (vojakov domobrancev ogrskih). Honved dobi artiljerijo in tehnične čete, osobito brzogajne in zrakoplovne oddelke. Zbornica je dovolila vladi rekrute.

HRVAŠKO. — TOMAŠIĆ OSTANE.

Koalicija (združene stranke) je prošli teden imela dolgotrajna posvetoovanja v zadevi odstranitve justičnega šefa Aranickega. Ker se stranke niso mogle zediniti za nobenega dveh stavljenih predlogov, so sprejeli predlog dr. Hinkovića in Pribičevića, naj se banu odgovori pismeno, pa tako, da ostane vprašanje Aranickega še vedno odprto, koalicija pa izjavi svojo pripravljenost v pogajanje za nov sporazum z banom. Da se sestavi besedilo pisma banu, v ta namen so izvolili poseben odbor, v katerega sta prišla med drugimi tudi zvesta ožja prijatelja mažarona Krišković in Silović. Odgovor banu je bil na ta način sicer načelno sprejet, na predlog poslanca grofa Kulmer in dr. Dušana Popovića pa se je imel formalen sklep storiti šele v petek dopoldne. V tem času se je pa zgodilo nekaj, kar je v jasni luči pokazalo — bana Tomašića kot resničnega eksponenta ogrske vlade Khuenove, koalicijo pa kot družbo, ki ima v sebi ali izdajalce ali pa klepetulje. O toku in začasnih sklepih teh posvetovanj je bila določena stroga tajnost, in vendar je ban izvedel za vsebino pisma še tisti večer ter takoj s prvim nočnim vlakom oddrdral v — Budimpešto h Khuenu vprašat za svet, kako naj ravna! In debele ure se je posvetoval njegova prevzvišenost, ban s Khuenom in ponižno sprejel njegova navodila. — Popoldne je bil zopet v Zagrebu. — Koalicija je tudi šele v petek čez poldne enkrat sklenila odgovor banu, češ, da ker ni kralj sprejel njegove ostavke, je radi tega tudi ugasnila pogodba, ki jo je bila sklenila koalicija z banom v Budimpešti 25. prosinca t. l. Koalicija še dostavlja v svojem odgovoru banu, da je pripravljena še nadalje stopiti z njim v pogajanja, »da se najdejo temelji novega sporazuma in jamstva za njegovo izvršitev«. Sicer pa da si hoče pridržati hrvaško-srbska koalicija nasproti banu v vsakem pogledu pri tem »proste roke«. Koalicija se je kaj srečno rešila s tem pismom, tudi sloga, ki se je tukaj zopet iznova pokazala v koaliciji, je pomembna. Saj edinstvo v koaliciji je vir njenih moči. Dokler je koalicija edina, dotlej se brez nje ali proti njej na Hrvaskem ne more ustavno vladati.

BOSNA.

Sabor je zaključil 21. m. mes. generalno debato o proračunu. Soglasno so bile sprejete resolucije glede znižanja števila visokih uradnikov in potovalnih dijet, za razpisavanje ofertov (pcnudd) in prednost domačih obrtnikov ter glede predložitve zakona o državnem računovodstvu. Radi kmečkega vprašanja so se ostro spopadali Muslimi in Srbi, očitali drug drugemu ter celo grozili s požigom. Ko je razpravljala minuli četrtek o proračunu za uk in bogočastje, je označil baron Pitner vladno stališče glede tozadevnih predlogov proračunskega odseka, ki gredo za tem, da se odtegne podpora katoli-

skim šolskim zavodom, ki jih je ustanovil bosanski apostol nadškof dr. Stadler, in ki stoje še sedaj pod njegovo zaščito, mesto tega pa naj bi se zvišale podpore frančiškanskim šolskim zavodom, češ, da naj bi po Pitnerjevi izjavi upoštevala vlada predlog odseka, naj se podpirajo le one šole, v katerih je pouk srbo-hrvaški. Dalje smatra vlada popolno upravičeno tudi predlog odsekov, da se uvede v vse bosansko-hercegovinske ljudske šole cirilica in latinica, ter da hoče vlada tej zahtevi ugoditi že pri prvi novi izdaji šolskih knjig. Ko je dobil nato besedo nadškof dr. Stadler in prepričuje vlado, naj ne odtegne podpore nadškofijskim šolam, ker s tem bi naravnost uničila s tolikimi žrtvami in stroški ustanovljene njegove zavode, pač pa naj zviša podporo frančiškanskim šolam, tedaj so ob dr. Stadlerjevem govoru odšli vsi Srbi in večji del Muslimov demonstrativno iz zbornice. Nesrečni spor med bosanskimi Hrvatimi izrablja vlada kar najpridnejše, seveda v veliko škodo Hrvatski in nas mora kot katoličane tem bolj boleti — katoliški stvari. Pač res, kako nesloga — tlači!

VELIKIH CESARSKIH VAJ NE BO

baje radi konjske smrkavosti. Predpriprave so že ustavljene. Tudi manjših vaj se cesar ne udeleži. Mornariških vaj se udeleži prestolonaslednik.

O TRGOVINSKI POGODBI MED AVSTRIJO IN SRBIJO

se je izrazil srbski zunanji minister Milanović: Načeloma so vsa nesoglasja poravnana. Podlaga sedanji pogodbi je ožja, kot je bila prej. Ali je to bolje ali slabše za udeleženi državi, je prepustiti pač osebnemu naziranju. Mi damo manj in dobimo manj. V prejšnji pogodbi nam je bil uvoz živine v Avstrijo prepovedan in le dovoljeno uvoziti 35 tisoč zaklanih volov in 70 tisoč zaklanih prešičev. To število je v novi pogodbi manjše. Pogodba je bila podpisana v sredo.

KRALJESTVO ČRNAGORA.

Ako ne bodo ugovarjale berolinske velevalisti, tudi Turčija nima nič zoper to, da se ovenča jubilar Nikola s kraljevsko krono. Kronanje črnogorskega kralja bo prihodnjo spomlad, in sicer ga bo kronal karlovški patriarh v Gracanici, če to dovolita Turčija in Avstrija. — Italijanska kraljeva dvojica obišče črnogorskega jubilarja sredi avgusta. Tudi bolgarski kralj Ferdinand pride k jubileju črnogorskega kneza na Cetinje. Semkaj odpošlje tudi Turčija posebno odposlanstvo.

TRISTOLETNICA RUSKE VLADARSKE HIŠE.

Ob proslavi tristoletnice, kar vlada Romanova dinastija v Rusiji, pomilosti car vse politične in književne obsojenice, če niso zagrešili nasilnih zločinov. Kazni pa bo znižal car tudi teroristom. — V soboto, 23. julija, je obolelo v Pe-

terburgu 49 oseb na koleri, razen tega je še tudi 34 oseb v bolnišnici pod nadzorstvom.

AMERIKA.

Vojska v Osrednji Ameriki. Dne 22. julija so porazili Estradovi pristaši armado predsednika Madrida. Bitka se je bila pri Acoyapi. Madridska armada je izgubila več stotin mrtvih in ranjenih. Estrada prodira sedaj proti Managui. — S Kube dohajajo kaj vznemirljiva poročila. Novoizvoljeni predsednik Gomez je vzrok nezadovoljstvu, ki utegne povzročiti krvave boje. General Mimit in polkovnik Janet sta zapustila Kubo, da pripravita vstajo proti Kubi. Na nekem shodu v Santiagu se je zahteval odkrit boj zoper Gomeza. Vlada izjavlja, da se vstaje ne boji in je pripravljena na njo. Po drugih vesteh je že izbruhnila vstaja v okolici Santiaga. Vstaši so dobro prekrbljeni z orožjem.

NA GRŠKEM JE ZOPET IZBRUHNILA VOJAŠKA VSTAJA.

V Atenah je v noči od 18. na 19. julija artiljerija demonstrirala pred vojnim ministrstvom in zahtevala, naj vojni minister odstopi, tudi naj se Turčiji takoj napove vojska. Tisti topničarji, ki niso demonstrirali, so se polastili topov. Vojni minister si ni znal pomagati drugače, da je telefoniral po kralja, ki je došel ob štirih zjutraj s svojega letovišča ter z nagovorom pomiril vojake.

V Atene došli turški poslanik pravi, da je že večkrat naznanil grški vladi, da bi Turčija takoj morala odgovoriti z vojsko na to, če bi Krečani izvolili poslance v grško zbornico in se tako podvrgli Grški. — Sicer pa namerala glede Krete Turčija začeti vnovič dogovor z velevladami. To dokazuje tudi okolnost, da bo veliki vezir, ki se sedaj hladi v Marijinih varih, odpotoval v London in Pariz.

KULTURNI BOJ NA ŠPANSKEM.

Z vso odločnostjo se trdi, da pretrga Španka vse diplomatske zveze z Vatikanom. Ker je francoskim svobodomislec tako krasno »uspelo«, hočejo se ojunčiti Ferrerovi rojaki sedaj, ko imajo vso moč v svojih rokah in je slabotni Alfonz brez moči, prav popolnoma po znanem francoskem vzoru uprizoriti kulturen boj ter katoliški Španiji vsiliti brezversko šolo in društveno postavo. Zadnja vatikanska nota Španski ima obliko ultimata. Sodijo, da odpokliče španska vlada poslanika pri Vatikanu in nato začetek »junškega« svobodomiselnega boja zoper vero in njeno čuvarico, rimsko-katoliško Cerkev, ne bo več daleč. Kakor poroča madridski »El Liberal«, zapro na povelje liberalne španske vlade 1. septembra 240 samostanov. Drugo, kar bo svobodomislec še vznemirjalo njih liberalno črno vest: Cerkev, katoliške šole, katoliški zakon, katoliško bogoslužje itd., hočejo že spraviti s poti; a najprej veljaj napad glavnim trdnjavam katoliške Cerkve — samostanom.

RUSIJA UVEDE NOVI KOLEDAR.

Ruski državni zbor se bo pečal jeseni z uvedbo novega koledarja. Gotovo sklence reformo. Duma se bo pečala z uvedbo novega koledarja prihodnjo spomlad. Uvedbi novega koledarja nasprotuje le še sumnjajoči sveti sinod.

ANGLEŽI OSVAJAJO TIBET.

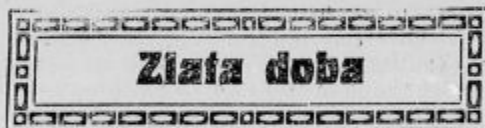
Zviti Anglež vtakne svoj prst v vsako luknjo, čeprav se večkrat opeče. Koliko truda je že imel, da si pridobi obsežni, nepristopni Tibet v Osrednji Aziji. Sedaj je zopet začel prodirati v Tibet z zvitim izgovorom, da varuje koristi angleške trgovine. V resnici mu pa diši le Tibet, zato bi se ga rad dejansko polastil.

RUSKI KONZUL NAPADEN.

Pérzi so streljali na ruskega konzula v Kirmansi. Raditega je položaj tam zelo vznemirljiv. Rusi so poslali iz Kazvina vojaška ojačenja v Kirmansi, da okrepe ondašnje ruske straže.

ZOPET BOLGARI PROTI TURČIJI.

Bolgarsko časopisje je pričelo odločno pisati proti Turčiji, ker hoče leta zatreti bolgarski živelj v Makedoniji. Zahteva, naj bolgarska vlada odločno nastopi proti Turčiji. Bolgari protestirajo proti turškemu počenjanju v Makedoniji s shodi. Njih vstaški voditelji zbirajo čete za napad na Turke.

PIJ X. IN ALKOHOLNO GIBANJE.

Papež Pij X. se zelo zanimajo za alkoholno vprašanje. Sami dajejo lep zgled, kako se naj deluje proti alkoholizmu. Da bi ljudi odvajali od pijančevanja in navajali k varčevanju in treznosti, so še kot župnik v Salcanu ustanovili hranilnico. Vplivali so, da so se podobni zavodi ustanovili tudi v Siciliji.

Ze kot kapelan v Tombolu so odvracali moško mladino od pijančevanja in od pitja sploh s tem, da so jo vabili k sebi in med njo prebili cele popoldneve ob nedeljah.

Kot papež so v prvem letu svojega vladanja določili odpustek 300 dni vsak dan za vse tiste, ki se zdrže opojnih pijač in molijo od sv. očeta potrjeno molitvico.

To, da so sv. oče izdali odpustke za abstinentne, moramo tem veseleje pozdraviti, ker imamo sedaj dobro orožje proti trditvi, češ, da Cerkev ne odobrava abstinentnega gibanja. Kajti če sveta Cerkev podeli odpustke za kako stvar, je ta gotovo dobra, poštena in priporočljiva.

Iz tega je razvidno, da so sv. oče Pij X. velik prijatelj abstinentnega gibanja. Sv. oče smatrajo zdržnost od opojnih pijač za pripomoček, da izve-

dejo svoj program: Vse prenoviti v Kristusu.

Gotovo je pa tudi, da je ravno abstinenca eno najboljših sredstev za prenovljenje in zboljšanje verskega življenja. To so dobro vedeli trije predhodniki Pija X.: Gregor XVI., Pij IX. in Leon XIII., ki so istotako priporočali zdržnost od opojnih pijač. Gregor XVI. je bil abstinent.

Rim je govoril, nazori o zdržnosti merajo sedaj biti vsakemu katoličanu jasni. Sv. Cerkev odobrava zdržnost in jo priporoča.

S tem, da so sv. oče Pij X. podelili odpustke abstinentom, so izkazali veliko uslugo abstinentnemu gibanju. To bodi vsem abstinentom v izpodbudo, da še krepkeje in navdušeneje delajo za razširjenje abstinence.

ALI SE MORE BREZ OPOJNIH PIJAČ DELATI?

Leta 1908. so hoteli pivovarnarji na Štajerskem zvišati cene pivu, in sicer precej visoko. Vsled tega so delavci sklenili, da ne bodo pili piva. Mnogi so bili mož-beseda, nekateri so se zdržali ne samo piva, ampak vseh opojnih pijač. Po preteku štirih mesecev je vprašal neki doktor v Gradcu različna delavska društva, ali so se delavci zdržali opojnih pijač in kako se sedaj počutijo.

Izmed mnogih odgovorov naj bo navedeno le par odlomkov. »Delavci niso verjeli, da se more toliko časa brez piva živeti. Počutijo se boljše, delajo lažje in imajo večjo slast za jed.« — »Pri delavcih v topilnicah ne nastopajo skoro nič več akutne želodčne bolezni. Ne utrudijo se tako hitro in jih ne omedli nič več toliko v poletni vročini. Delavci v topilnicah, ki delajo pri veliki vročini, niso pili v treh najbolj vročih mesecih niti kapljice piva, tudi vina in mošta zelo malo. Pili so večinoma mleko, kavo, čaj in vodo. Posebno delavke, ki so prej pile pivo, imele slabejšo slast in vedno bolehole na želodčnem katarju, so manj trudne in vsled manjšega potenja tudi žeja ne nastopa tolikrat.« — Sličnih poročil je bilo mnogo.

Korist abstinence je bila za delavce velika. Naredili so veliko več, bili so pazljivejši, nesreč se ni več toliko pripetilo. Ob nedeljah ni bilo skoro nobene pretepa več. Pijanosti delavcev ni bilo več videti. Pri društvenih sestankih je bilo mirno, brez prepira. Ob nedeljah so šli delavci rajše v prosto naravo, kakor da bi sedeli v zadušnih gostilniških prostorih. — Delavci so tudi knjižnico pogosteje obiskovali. Delavske žene so se čutile srečnejše in so le želele, da bi tako tudi znanprej ostalo.

Žalibog ni ostalo tako. Prvotna gorečnost je ponehala, delavci so zopet začeli piti.

Toda eno se lahko iz tega učimo, da je mogoče brez alkohola delati, in sicer boljše in lažje.

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje.)

Čez eno uro se je vrnil Bregar s Štefuljčkom v ječo. Oba sta vstopila zamišljeno in motreče zrla v tla. Komaj sta prestopila prag, se jima je vrgla Nigana pod noge in začela ihteti:

»O Radko, kako dolgo te ni bilo! Že sem mislila, da ne prideš nič več in da me prepustiš smrti.«

»Nigana!« ji je odgovoril mož oči-tajoče.

Pri teh besedah je možek nekoliko dvignil svetilko, katero je držal v roki, in pogledal s svojimi iskrimi očmi ciganki v obraz. Ta ni mogla prenesti njegovega ostrega pogleda, ampak je vsa zmedena povsila oči in zrla v tla.

»Žena,« je začel govoriti krošnjar, »če je to vse res, kar ste povedali svojemu možu, potem ste lahko jutri že prosti. Hočem govoriti za vas pri sodišču.«

»Res, vse je res, prisegam pri svetlih zvezdah!« mu je segla ciganka v besedo.

»Vaš mož je zvest in dober,« je nadaljeval možek, ne meneč se za njene besede; »zopet vas hoče vzeti k sebi kot svojo ženo in vi smete ostati celo tu v Krškem, dokler ne preneha vojskine nevarnost...«

»Toda tudi Radko mora ostati tu in me vsak dan obiskati!« ga je prekinila žena.

»Pametna bodi, Nigana,« jo je skušal pomiriti mož, »kolikorkrat bom mogel, te bom obiskal.«

»Poznam namreč neko skrbno, dobro družino,« je nadaljeval možek; »ta vas bo rada sprejela v svojo sredo, če jo prosim za to.«

»Nič prositi,« ga je hitro zavrnila ciganka s ponosom; »saj sem vendar hči bogatega ciganskega vojvoda; pri sebi imam zlato in bleščečih se dragih kamnov, da si lahko kupim z njimi veliko hišo, vse bom poplačala.«

»Ljubezni in prijateljstva ne moremo poplačati z zlatom in srebrom,« ji je hladno odgovoril možek. »Ona družina, h kateri vas hočem peljati, ima tudi sama dosti denarja in premoženja. Če vas bo sprejela, bo storila to le iz krščanske ljubezni in usmiljenja. Vendar mi morate za to uslugo nekaj obljubiti, da se namreč nikdar več ne bode potikali po pustinji ali po gozdovih in planjavah, ampak da bode ostali vedno pri družini, kar se samoposebi razume, da se spodobi za pošteno ženo; če mi pa tega ne obljubite, potem pa seveda ne morem za vas ničesar storiti. Jutri navsezgodaj vam bom poslal žensko obleko in potem ne smete nikdar več obleči moškega oblačila.«

Zdaj je možek obmolknil. Nekaj časa je vladala nemotena tišina, potem pa je povzel besedo Bregar in začel ženo temeljito opominjati:

»Nigana, kar ti je povedal Štefan, moraš vsekakor točno izpolniti! Zadnji čas je, da začneš mirno in tiho življenje, kakor se spodobi ženski; ostati moraš vedno pri družini! Jaz te bom obiskal, kolikorkrat bom pač mogel in ko enkrat poteče moja služba, za katero sem se pogodil, bova šla skupno odtod in potem se ne bova ločila nikdar več; vendar zaupati mi moraš, saj tudi jaz tebi zaupam vse.«

»O Radko, jaz ti zaupam; vse, prav vse hočem izvršiti, kar mi velelaš, samo če me imaš rad, če me ljubiš, če ljubiš samo mene — svojo Nigano!«

»Že velikokrat si mi obljubljala podobno, Nigana, toda topot moraš res ostati trdna in neomahljiva! Če pa še enkrat prelomiš svojo obljubo, potem je

Nigana čaka Bregarja pri Štroblju.

pa vse izgubljeno! Zdaj, Nigana, gre zares, zdaj pokaži, da si stanovitna in zvesta svoji obljubi!»

»Ne zaupaš mi, Radko,« je bridko potožila žena, »o, sama sem kriva, — dobro vem!«

»Nigana, kar je bilo, bodi pozabljeno!« ji je pomirjevalno odgovoril mož; »zdaj ti zaupam — podaj mi torej svojo roko!«

France ji je podal roko in se pripravljal za odhod. Tedaj pa je izbruhnila v ciganki zopet vsa njena strast. Na noben način ni hotela ostati v ječi. Cvilila je in se zvijala, zdaj prosila, zdaj kričala, zdaj se zopet spustila v neotolažljiv jok. Oba moža sta morala porabiti vso svojo zgovornost, da sta jo pripravila do tega, da se je polagoma pomirila in se slednjič udala v svojo usodo še za eno noč.

Kroparski možek je bil res mož sreče; vse je dosegel, kar je hotel. Po-

vsod si je znal pridobiti veljavo, tudi pri višjih krogih. Kar bi kdo drugi ne mogel doseči, to je dosegel možek tudi v tem slučaju: brez posebne težave se mu je namreč posrečilo izprositi pri vojnem sodišču, da je oprostilo Nigano.

Poskrbel je pa tudi za Niganino bodočnost. Šel je namreč k svojemu prijatelju trgovcu Štroblju, s katerim se je bil dodobra seznanil že na prejšnjih svojih krošnjarskih potovanjih, mu razjasnil ves položaj in zadevo, zaradi katere je prišel, in ga prosil, naj vzame ciganko za nekaj časa v svojo družino. Ta mu je povedal nekaj pomislekov, katere je pa možek vse spetno pobil in tako sta v kratkem prišla do zaključka, da se Nigana preseli iz ječe k Štroblju.

Drugo jutro zgodaj sta šli trgovčeva žena in hči v hišo vojnega sodišča. Nesli sta v ječo ciganko novo, napol svilen meščansko žensko obleko; ko se je Nigana preoblekla, so šle vse tri v trgovčev hišo. Nova obleka je ciganki prav lepo pristojala. Vendar se pa tudi svojemu navadnemu nakitu ni mogla popolnoma odreči. Zopet si je vtaknila v svoje kratke lase neki drag kamen, katerega je nosila zašitega v svoji vojaški opravi.

Tako je prišla Nigana v nov, zanjo doslej popolnoma nenavaden krog. — Pa tudi na vso Štrobljevo družino je napravila bleščeča postava tuje ženske z briljantom v glavi velik vtis. Vsi so ciganko spoštovali in ji kazali na vse mogoče načine svojo ljubeznost, prijaznost in naklonjenost. Nigana je kmalu opazila dobrohotnost, s katero so ji stregli, in zato se je čutila med dobrimi ljudmi popolnoma srečno in zadovoljno. — Podnevi je postajala čisto na balkonu in zrla po več ur neprestano kakor zamaknjena po ravnini ob Savi. Kadar je prišel njen mož, je spoznala njegove korake že na stopnicah; potem pa mu je tekla nasproti kakor otrok in ga obsula s svojo nežno ljubezno prijaznostjo. Tako je Bregar zopet začel upati in zdelo se mu je, da mu v kratkem zasijejo srečni dnevi. Ko je nekega dne srečal na cesti Kroparskega možka, mu je rekel:

»Nigana se prav dobro drži. Mislim, da bo še vse dobro.«

»Vidiš, nikdar ne smemo izgubiti vere in upanja,« mu je odgovoril možek.

»Štefan, to je tvoje delo: — vse to si ti tako dobro napravil.«

»Kdo, praviš, se ti je v boju trdovratno ustavil?« se je možek začel delati gluhega.

»Štefan, nikdar se ti ne morem dosti zahvaliti,« je zatrjeval Bregar glasneje, »za vse, kar si mi dobrega storil.«

»Kaj, kdo pravi, da te bo umoril?« je kričal možek še glasneje. »Danes tako slabo razumem — imam tudi malo časa. Mudri se mi na Bled na ženitovanje.«

Možek je Franceta še kratko pozdravil in nato v hipu oddirjal izpred njegovih oči.

IX.

Ozrimo se zopet enkrat na Bled. Na zunaj so bili odnošaji med gospodo in kmeti še vedno neizpremenjeni, dasi sovražni, v resnici pa so razmere vedno bolj dozorevale in ljudje so že pričakovali čudnih dogodkov.

Že so minevali januarjevi dnevi leta 1481. Tedaj so na vsem Gorenjskem znamenja bližajoče se nevihte postajala vedno bolj očitna.

Na površje je prišel zopet Kroparski možek; hodil je po Bledu in Bohinjski Beli. Ker ga ondotni rojaki že precej dolgo niso videli, se jim je zdel zdaj že veliko bolj vpognjen kakor prejšnja

leta in na obrazu se mu je res naredilo med tem še enkrat toliko gub in zarez. Njegov čudni nastop in njegovo zmedeno govorjenje je marsikoga prepričalo, da možek res ni pri pravi pameti. Toda kdor je globlje pogledal v izrazite poteze in švigajoče oči možkove, je postal takoj drugega mnenja.

Možek je igral vlogo druga, ki vabi na ženitovanje. Kot s svati je hodil s svojimi zaupniki po hišah in povsod ponavljal svoj rek:

»Vse je pripravljeno. Prijatelji naj pridejo z veseljem in polnoštevilno. Ženitovanje je že naznanjeno in vse pripravljeno; vsi zadržki so odstra-

njeni in nevesta — plemenita mladenka — že čaka. Da ne bo nihče zamudil, vam hočem stvar natančneje razjasniti. Pazite na znamenja: kadar bodele videli ponoči povsod goreti kresove, se pripravite na odhod na ženitovanje; in kadar bodele zaslišali besedo: »Čas je!« — odidite, zakaj ženitovanje se je približalo!«

Pri teh Štefulčkovih besedah je marsikdo ponosno dvignil glavo kvišku in natanko premotril krošnjarev izraz in pogled; vsakdo je pazljivo poslušal njegovo nenavadno ženitovanjsko vabilo.

(Dalje prihodnjič.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Kje je izdajstvo? Liberalci očitajo S. L. S., da je zvezana s »Kranjsko hranilnico«, in dokazujejo s tem, ker bo kupila hranilnica ljubljanski stolnici nove orglje. V kranjski hranilnici je še danes naložen slovenski denar in vsled tega ima pač hranilnica dolžnost, da ne daje samo za nemške namene. S tem S. L. S. nima prav nič opraviti. Veliko več so imeli s kranjsko hranilnico opraviti liberalni prvaki, saj je **župan Hribar prosil pri nemški kranjski hranilnici posojilo in je podpisal samonemško dolžno pismo.** Dokler so gospodarili liberalci v kranjskem deželnem odboru, se je z vlado občevalo nemško in šele zastopniki S. L. S. so temu izdajalstvu slovenskih liberalcev naredili konec. Župan in deželni poslanec Vilfan v Radovljici je podpisal nemško pisan proračun za obrtno-nadaljevalno šolo. Liberalni advokati še danes ulagajo nemške vloge na sodišče itd. itd. Celo knjigo takega narodnega postopanja bi lahko napisali o liberalnih prvaki! Kje je torej izdajalstvo!

Dr. Tavčar proti »mladim«. Znano je, da se cepi liberalni tabor vedno bolj. Tega pojava ni nič kaj vesel starina, zato svari mlade, naj se ne šopirijo preveč, da se jim ne razbije nova »Skala«. Ta razdor sam priča, da temelji liberalne stranke morejo sicer nekaj časa zdržati, a nazadnje se morajo ukloniti in razpasti.

»Slovenski Narod« in katoličanstvo. »Slovenski Narod« napada prevzvišenega škofa, ker se zavzema za apostolstvo sv. Cirila in Metoda, ker s tem hoče le večati vpliv katoliške cerkve. Isti »Sl. Narod« se ves vnet poteguje za protestantskega pastora Hegemanna, ki taji Kristusovo vstajenje. Kljub temu vsemu hočejo vedno veljati liberalci kot brumni katoličani.

Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji. Premeščeni so čč. gg. kaplani: Jernej Podbevšek iz Cirknice kot pre-

fekt v zavod sv. Stanislava; Franč. Vrhovec iz Šmarija v Ziri; Rihard Zajec iz Žužemberka v Šmarije; Jos. Gostiša iz Horjula v Trnovo (Ljubljana); Fr. Govekar iz Sv. Križa pri Kostanjevici v Sodražico; Iv. Dežman z Razdrtega za župnega upravitelja v Gozd; Janko Sedej z Vrhnik v Sv. Križ pri Kostanjevici; Leopold Turšič iz Logatca na Vrhnik; katehet Peter Janc k sv. Jakobu v Ljubljani; Valentin Zupančič z Dovjega za uršulinskega kateheta v Ljubljano; Janez Sever iz Št. Jerneja na Dovje. Na novo so nameščeni kot kaplani čč. gg.: Jož. Verce v Borovnici; Janez Dolenc v Cirknici; Jakob Kotnik na Dobrovi; Rudolf Kapš v Postojni; Anton Porenta v Hrenovicih; Anton Komlanec v Skocjanu pri Mokronogu; Alojzij Lunder v Žužemberku; Janez Cegnar v Zireh; Karol Rupnik v Spodnji Idriji; Frančišek Kanduč v Starem trgu pri Ložu; Viktor Švigelj v Horjulu; Jan. Drešar v Št. Jerneju.

25-letnico so v ponedeljek 25. julija praznovali duhovniki, ki jih je prve posvetil 25. julija 1885. knezoškof Jakob kardinal Missia, s sošolci prezbiterji, ki so vstopili isto leto v službo. Od dvanajstih tedanjih tovarišev so umrli tekom četrstoletja štirje in sicer: Andrej Adamič, kot kaplan v p., je umrl v Zatičini, 18. marca 1888; Anton Petrič, kaplan v p., v Gorici, 17. avgusta 1891; Mihael Klemenčič, župnik v Črnomlju, 5. avgusta 1901 in Jožef Novak, župnik v Žaljni 24. decembra 1901. Eden kolegov, g. Marko Pakiž, je v Ameriki župnik v Milwaukee, Wisconsin, ki je poslal telegrafično prijateljski pozdrav svojim sošolcem. Sešli so se vsi drugi v Ljubljani pri tovarišu, uršulinskem spiritualu Mihaelu Bulovec in sicer gg.: Valentin Bernik, župnik v Komendi; dr. Sebastjan Elbert, prošt v Novem mestu; Matija Erzar, dekan v Postojni; Anton Lesjak, župnik v Št. Jerneju; Alojzij Pehani, župnik v Knežaku in Avgust

Šinkovec župnik v Škofji Loki. Zbrane je počastil in razveselil milostni gospod prelat Janez Flis, ki je bil sedanjim jubilatantom spiritual v bogoslovnem semenišču.

Za župnijsko Polšnik je prezentiran č. g. Ignacij Žust, kaplan v Moravčah.

Duhovne vaje za gospodične učiteljice. Predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani ustreza tudi letos želji gg. učiteljic, ki bi se rade udeležile duhovnih vaj. Te se bodo obhajale letos od 28. avgusta do 1. septembra. Gg. učiteljice, ki se želijo udeležiti, so prošene, da se oglasijo ustno ali pisмено do 26. avgusta. Drugi ali celo tretji dan ni dovoljeno vstopiti.

Izrebrani porotniki za III. porotniško dobo, katera se prične 29. avgusta t. l. Glavni porotniki: Avseneg Anton, posestnik v Vrhnjah; Burger Leopold, trgovec v Ljubljani; Benkovič Valentin, posestnik v Kamniku; Babnik Valentin, posestnik v Št. Vidu pri Ljubljani; Cantoni Viktor, trgovec; Černič Ivan, posestnik; Češnik Ivan, trgovec; Drešer Oton, tovarnar in posestnik; Drogenig Franjo, trgovec in posestnik; Götzl Aleksander, pozlatař, vsi v Ljubljani; Guželj Josip, tovarnar v Škofji Loki; Grilc Alojzij, posestnik v Podkorenu; Jerančič Viljem, gostilničar in posestnik; Korenčan Ivan, trgovec, oba v Ljubljani; Košir Ivan, posestnik v Škofji Loki; Košmrlj Josip, mesar in posestnik v Železnikih; Kregar Andrej, mizar in posestnik v Vižmarjih; Lavtižar Josip, posestnik v Kranjski gori; Mally Franjo, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Majdič Josip, Marenčič Raimund, trgovca in posestnika, oba v Kranju; Očeppek Ivan, posestnik in župan iz Križa; Pele Alojzij, revizor in posestnik; Perles Adolf, posestnik; Pirc Gustav, ravnatelj kmetijske družbe, vsi v Ljubljani; Pongrac Anton, tovarniški uradnik na Savi; Rojina Josip, krojač; Ružička Ivan, c. kr. katastralni ravnatelj v pok.

Sertič Friderik, c. kr. okr. tajnik v pok.; Sevnik Karol, usnar in posestnik; Stenovec Robert, zasebnik in posestnik, vsi v Ljubljani; Slanec Franjo, veleposestnik v Litiji; Simon Franjo, ključavničar in posestnik na Vrhniki; Terpinec Jakob, gostilničar in posestnik v Ljubljani; Zupan Franjo, c. kr. davčni oskrbnik v pokoju v Kranjski gori; Žvab Franjo, posestnik na Javorniku. — Nadomestni porotniki: Guček Martin, poslovodja; Košar Georg, klepar in posestnik; Krivic Ivan, trgovec; Kunc Alojzij, krojač; Kunstler Josip, kovač; Magi Franjo, agent; Petschnig Raimund, medicinar; Zorec F., branjevec in posestnik; Zenko Fran, tapetnik in posestnik, vsi v Ljubljani.

Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje je dobil nadučitelj J. Pokorn v Horjulu.

Zapuščina šoli. Dne 2. julija v Št. Vidu pri Prevojah umrl posestnik A. Škofic je vse svoje premoženje, okoli 30.000 K, zapustil občini Prevoje za šolske namene.

Obrtno-nadaljevalne šole. Dež. odbor je sklenil, da skliče te počitnice posvet, kako urediti gospodarstvo obrtno-nadaljevalnih šol. Sedaj ni v tem oziru nobenega reda. Določiti treba potrebščine in poskrbeti za pokritje stroškov.

Zgradba c. kr. gimnazijskega poslopja v Novem mestu in sicer stavbna in rokodelska dela, se je razpisala. Ponudbe do 12. avgusta 1910 opoldne c. kr. dež. šol. svetu v poslopju c. kr. deželne vlade v Ljubljani.

Mahrovo trgovsko šolo je obiskovalo minulo šolsko leto 130 učencev. Od teh je bilo Slovencev 39, Hrvatov 30, Srbov 12, Italijanov 28, Nemcev 20 in 1 Anglež. V prvem letniku jih je prejel drugi red od 69 učencev samo 9, v drugem letniku pa od 61 učencev 12 odliko, vsi ostali pa prvi red brez odlike. Poleg tega ima 9 učencev prvega letnika ponavljajni izpit.

Osebnosti vesti. Profesor na mornariški akademiji v Reki postane dne 1. septembra profesor ljubljanske realne Friderik Juvančič z dohodki VIII. činovnega razreda. — Premišljen je stavbni adjunkt drž. žel. Frančišek Jahn iz Ljubljane na Dunaj.

Kmetje, skrbite, da se vam odpišejo davki! Letošnja letina je kmetom in vinogradnikom neugodna. Moča je uničila veliko žetve. Vinogradi so marsikje veliko trpeli. Tudi povodnji so oškodovali kmete. Opozorjamo, da so župani upravičeni začasno ceniti škodo na vsaki parceli, obenem naj pa župani naznanijo škodo tudi okrajnemu glavarstvu. Naznanilo o elementarni škodi je prosto kolka, obsegati mora označbo poškodovane parcele in višino škode, nakar odredi oblast komisionalni ogled. Po postavi se odpiše davek: a) če toča, voda, ogenj, suša in moča, miši in trtna uš pri 2 ha parcelah uniči četrtino naravnega pridelka, pri parcelah, ki merijo nad 2 ha, pa vsaj 1 ha; b) če drugi izredni dogodki (n. pr. slana, požar žita, žuželke itd.) brez posestnikove krivde v

že označenem obsegu uničijo nad četrtino vsega pridelka obdelanega davkoplačevalčevega sveta v eni davčni občini. Davki se morajo odpisati tudi, če poljske pridelke, bodisi pod streho ali ne spravljene na polju, v kozolcih, uničijo povodnji ali kake druge elementarne neizgode. Opozorjamo župane, naj kmalu vložijo potrebne vloge po krajih, ki pridejo v poštev.

Mednarodni muzej za jamsko znanstvo v Postojni. C. kr. poljedelsko ministrstvo je dovolilo odboru za zgradbo jamskega muzeja v Postojni subvencijo 30.000 K.

Razstavo perutnine in razno v to stroko spadajočo opravo priredi osrednja perutninarstva zadruga sredi septembra v Novem mestu v zvezi z razstavo goveje živine in prašičev. Tem potem vabi odbor vse one, ki žele razstaviti svojo perutnino, da najkasneje do srede avgusta prijavijo število in vrsto perutnine nadučitelju Zupanu v Dolškem, p. Dol pri Ljubljani. V razstavo se sprejmejo kokoši, gosi in race čistokrvnih pasem, križanih in tudi domačega plemena. Za pojasnila naj se vsak obrne na gornji naslov. Ker je to prva razstava perutninarstva na Kranjskem, je upati obile udeležbe.

Morilec svoje žene pomiloščen. Cesar je pomiloštil na smrt obsojenega morilca svoje žene, Andreja Rejca, bivšega rudarja v Idriji. Najvišji sodni dvor mu je pa odmeril za kazen 20 let težke črče, poostrene z enim postom vsakega četrtletja, na dan izvršitve kaznjivega dejanja, to je 28. februarja vsakega kazenskega leta pa s samotnim zaporom v temnici.

Železniški projekt Ljubljana - Idrija - Sv. Lucija - Tolmin. Trasna revizija v zvezi s postajno komisijo glede splošnega projekta za železniško zvezo od Ljubljane (drž. kolodvor) čez Brezovico na Idrijo do kranjsko - primorske deželne meje se je začela dne 2. avgusta t. l. in naslednje dni nadaljevala. Istočasno se vrši trasna revizija na Primorskem. Komisija se je sešla 2. avgusta ob 8. uri dopoldne na drž. kolodvoru v Ljubljani in vzela v pretres najprej delovito progo Ljubljana (drž. kolodvor), Brezovica s prometnimi postajami Vič, Podsmreko in Brezovica Radna. Potem se je nadaljevalo uradno poslovanje ob dveh popoldne na Vrhniki ter izvedlo do postaj Podlipa in Rovte. Drugi dan se je začelo uradno poslovanje ob 8. uri zjutraj v Hotederšici ter se izvršilo čez Godovič, Idrijo in Spodnjo Idrijo do deželne meje. Za Godovič, Idrijo in Spodnjo Idrijo so nameravane postaje.

Število vseh Slovanov je vsled hitre množitve narastlo na 160 milijonov. Ako bo slovansko prebivalstvo tako narasčalo v bodoče, bi utegnili v dveh desetletjih doseči 200 milijonov.

Občinske volitve v Mostah pri Ljubljani — razveljavljene! Dež. vlada je razveljavila obč. volitve v Mostah pri Ljubljani na podlagi § 33. občinskega vol. reda in odredila reasumiranje po-

stopanja od sestave vol. imenika nadalje. Torej se bodo morali sestaviti tudi novi vol. imeniki. Lepo spričevalo za rdeče in libealne bratce. Torej — na svidenje pri novih volitvah!

Pouk v streljanju po srednjih šolah. Po srednjih šolah se vpelje na zahtevo vojaških krogov pouk v streljanju. Brambovsko ministrstvo je že izdelalo načrt, kako se bo poučevalo streljanje. Poučevati se bodo pričeli začetkom oktobra. Pouk bo trajal do konca majnika. Udeleževali se ga bodo učenci najvišjih dveh razredov. Vadili bodo dve uri tedensko ob sobotah. Učni načrt obsega teoretičen pouk, potrebne telesne vaje, streljanje s kapselni, strelne vaje z nabitimi patronami, poučno in tekmovalno streljanje. Vadilo se bo tudi o cenjenju distanc. Poučevali bodo najbrže profesorji rezervni častniki. Letos se uvede strelni pouk poizkuševalno le po nekaterih zavodih. Pouk v streljanju ima namen, da bodo lahko enoletne prostovoljce hitreje izobrazili, ko vstopijo v armado.

Novi stokronski bankovci. Avstro-ogrska banka bo izdala z 22. avgustom t. l. nove stokronske bankovce z datumom 2. januarja 1910. Stare stokronske bankovce od 2. januarja 1902 se more zamenjati do 31. avgusta leta 1912. pri avstro-ogrski banki. Novi bankovci so 163 cm dolgi in 108 cm široki.

Spremembe pri dostavljanju brzojavk. S 1. septembrom se uvede v predpisih glede dostavljanja brzojavk cela vrsta sprememb. Najvažnejša sprememba za zasebnike je ta, da za navadne brzojavke ne bo treba dajati potrdila o prejemu. Samo za posebne in državne brzojavke, nadalje brzojavke s plačanim odgovorom, potem za brzojavke, za katere je treba naslovljencu plačati potnino, še ostane potrdilo o prejemu.

Gorenjske novice

Iz Škofje Loke. Te dni je praznoval gosp. Ivan Kajba, posestnik v Škofji Loki, štiridesetletnico, odkar orglja pri oo. kapucinih. Kar je posebno hvalevredno, je to, da je ves ta čas oskrboval orgljanje popolnoma brezplačno in da je vestno ves čas opravljal svojo službo. Bog mu bodi obilen plačnik!

g Podbrezje. Katol. slov. izobraževalno društvo v Podbrezjah priredi v nedeljo, dne 7. avgusta 1910 dve igri: »Dr. Veznal in njegov sluga Stipko Tiček« in »V ječi«. Čisti dobiček je namenjen za »Društveni dom«. K obilni udeležbi vabi odbor.

g Tržiške novice. Pred sv. Jakobom smo imeli prav hladne dneve. Ponoči 24. julija je Begunjsčica dobila lepo sneženo kapo, katero ji je šele popoldansko solnce odneslo. — Najboljši šolski otroci so imeli 28. julija izlet na Brezje k Mariji Pomagaj. Hodili so tja

in nazaj peš, vesele pesmi med potjo prepevaje. — V nedeljo, 31. julija je katol. izobraževalno društvo sv. Jožefa v Tržiču prvič priredilo veselico pri »Žnidarju«. Začela se je ob štirih popoldne; na sporedu je bilo petje in igra enodejanka: »Za letovišče«.

g Reteče pri Škofji Loki. Ob priliki birnovanja so presvetli knezoškof blagoslovili dva stranska oltarja, katera je v občo zadovoljnost fino, okusno in pravilno izdelal podobar Jos. Šubic iz Trate. Blagoslovili so tudi novo veliko bandero, istotako fino delo domače tvrdke. Župljani, ki so za vse troje darovali v teku poldruga leta, so s tem pokazali, da ljubijo lepoto hiše božje. Cerkev je bila povodom te slavnosti bogato okrašena, med drugim je iz vencev spleteni lestenev vzbujal naše občudovanje. — »Abstinent« je menda pozabil poslati »opomin starišem in botrom«, pa birmanci kljub temu niso pili nobenih opojnih pijač.

g Predoslje pri Kranju. Ob navzočnosti gospoda okrajnega glavarja Žitnika smo imeli preteklo nedeljo pri nas občinske volitve. Županom je bil izvoljen že četrtič to pot deželni poslanec, posestnik in tovarnar g. Ivan Zahret. Zanašajoč se na njegovo dosedanje delavnost so mu možje odborniki naložili ta odgovornosti polni posel. Mi pa, ki poznamo ne samo tiho delavnost, temveč tudi skrb in ljubezen do ljudstva, ki dičite vrliga župana, mu želimo, da bi vsaj dvakrat toliko časa kot je njegov skrbni oče načeloval tudi on veliki občini Predoslje!

g Iz Zgornje Besnice nad Kranjem. Dne 7. avgusta t. l. se vrši v Zgornji Besnici pri Ivanu Papler, po domače pri Žnidarju, ljudska veselica. Na sporedu je: Srečkanje, godba in prosta zabava. Dohodek je namenjen za popravilo občinskih potov. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi najljubše odbor.

g V Dobu so kuhali župo sokolsko . . . I, seveda, kamniški Sokoli in sokolici z dičnim svojim Exlerjem, in da Fajdigevo žlahtne krvice ni manjkalo, se razume samo ob sebi. Bilo jih je 7 in 7 in 7 in 7 ter nekaj mladičev. Tako smo jih šteli hudomušni radovedneži v dobovski okolici. — Bratovska četa sokolska je korakala v Dob kot iz Doba po načinu, kot so korakali Napoleonovi vojaki po požigu Moskve iz Sibirijske. Oddelek, broječ 7 mož, je tiho korakal ob mirno žuborečem potoku, kot bi se morda bal najmanjšega trepetanja jelševih listov. Drugi oddelek iz še ne 7 mož (kvečjemu, ako se šteje zraven osebe, ki niso bile v kroju) pa je drvil v kočiji dalje. Le včasih se je zaslišal klic trombe kot obupen glas »Rešite nas, poginjamol!« Na nekoliko večjem vozu se je peljalo baje 7 in 7 (če je bil pa eden manj, je pa tudi bolj po liberalnem sistemu) mož v kroju. In bilo je vse! Čete, obstoječe iz 70 oseb v kroju, ki bi ponosno korakala proti Dobu, v Radomljah — nismo videli. »Narodovo« uredništvo nam bode že onostilo bla-

gohotno, če mi trdimo, da jih na potu v Dob kot iz Doba ni bilo 70, a on poroča, da jih je bilo na veselici 70 v kroju. Če so pa videli v Homcu, Mengšu ali morda na Rovih kako sokolsko četo, broječo 70 mož v kroju, korakati isto nedeljo v Dob ali iz Doba, naj pa sporočijo, da bode vsaj eno »Narodovo« poročilo — resnično. Veselice same ne kritikuje. Če so bili zadovoljni z njo isti, ki so bili na njej, je njih stvar; mi, ki nismo bili udeleženi smo zadovoljni! Druga stvar pa je izzivanje! Svojih par somišljenikov bi lahko ustmeno obvestili o prireditvi brez plakatov. Če pa hočejo liberalci dražiti ljudi s svojimi plakati, naj pa ne besnijo, če dobijo ista raztrgana, kot se je to prigodilo v Radomljah. Odsvetovalo bi se pa našim ljudem, naj ne raztrgavajo onih plakatov, za katere se je dobilo oblastveno dovoljenje, kajti liberalci je zmožen, da ti reče v obraz: Ti si ga raztrgal, jaz sem te videl, boš že sedel. Še eno izzivanje! Na povratku v Kamnik so ti župarji preveč zlorabljali lepi pozdrav »Na zdar« v Radomljah, vnadejah, da se jim bodo Radomlje burno odzvale z gromovitimi klici. In šteli so glave — ne, glasove — svojih dragih . . . Povejte nam no, koliko jih je bilo! Kot nameček lahko še prištejete zraven Mežanovega Janca. Če pa pričnete zabavljati in psovati — mirne — ljudi, kot ste to storili olikanci kamniškega sokola, se vam pa lahko tudi — povrne na »primeren način«. Kamniškim sokolom se vljudno naznani še to, da isti fantje, ki so popivali ono nedeljo popoldne, kjer so se ustavili oni, niso bili domačini. Omenja se to radi tega, da se »izborne petje« ne bode pripisovalo domačim, ki se že sramujejo nastopiti pri belem dnevu s takim petjem. Pesem župarjev se ni glasila dosti boljše kot v toliko, da se je dalo sklepati na bolj uglasjena grla. Produciralo se je tudi neko nežno bitje, ki je s svojim glasom hotelo nekoliko prikriti godljo, ki so jo skuhal iz dobovske župe kamniški sokoli.

g Sv. Jakob ob Savi. Tudi pri nas društveno življenje napreduje in upati je, da bode še bolj, posebno med mladino. Mladenci in možje se zelo zanimajo za katoliško izobraževalno društvo in deklet se je vpisalo že okoli 30. Le pogumno naprej, ne vstrašiti se dela in truda. Imamo pa tudi svoje pritožbe. Želeti je, da bi se odpravil ponočni nemir okoli cerkve in župnišča. Upati je, da bo slavno župarstvo storilo potrebni korak, da se odstrani v župniji nered, ki ga delajo ponočnjaki.

g Božja pot na Dobrovi pri Ljubljani slovi že od leta 1231. Verni kristjani so prešli na tem kraju po priprošnji prečiste Device in Matere božje Marije veliko dušnih in telesnih dobrot. Najbolj obiskujejo Marijini čestilci ta kraj med Velikim Šmarnom in praznikom sladkega Imena Marijinega; zato so papež Pij IX. s pismom z dne 6. avgusta 1858 podelil za vse večne čase popoln odpustek tistim, ki resnično skesan, čisto izpovedani in vredno obhajani po-

božno obiščejo cerkev v nebo vzete Matere božje na Dobrovi katerikoli dan od predvečera Velikega Šmarna do solnčnega zahoda praznika Marijinega Imena. Poleg obiska cerkve mora vsak romar, ki se hoče udeležiti odpustka, moliti za mir, za spreobrnjenje krivovercev in za pčvišanje katoliške cerkve. Ti odpustki se lahko obrnejo tudi v korist dušam v vicah.

g Iz Tržiča. Naši liberalci so začeli zbirati v sokolskem domu šolo obiskujočo mladino k telovadbi, dasi dobro vedo, da je deželni šolski svet ostro prepovedal mladini pohajati k telovadbi tako k Orlom kakor tudi k Sokolom. Toda kaj se zmenijo liberalci za šolske postave! Žalostno je le, da so stariši tako kratkovidni, da puščajo svoje otroke v sokolsko telovadnico, kjer pač ne bodo nič dobrega čuli. Saj je znano daleč na okoli, da so ravno Sokoli najhujši nasprotniki vere in cerkve. Da telovadba pri sokolih ne koristi mladini, se zamore razvideti iz šolskih spričeval, katera so skoro pri vseh takozvanih sokoličih silno slaba. Zadnjič so liberalci vlekli nekaj naraščaja celo na Jesenice. Žalostno je bilo videti, kako so se ti otroci vračali zvečer domov brez vsacega pravega nadzorstva. Radovedni smo, kje so bili ti mladiči ono nedeljo pri službi božji. Ali jih je morda notar, kateri jih vabi v telovadnico, peljal tudi k sv. maši? Zelo dvomimo, saj je znano po vsem Tržiču, da g. notar nikdar ne prekorači cerkvenega praga.

g Iz Žabnice. Slavnostna prireditev v proslavo sv. Cirila in Metoda dne 10. julija je »Slovenski Straži« donesla 20 kron 70 vin. V novoustanovljeno podružnico se je vpisalo pa 56 članov. Za načelnika je bil izvoljen Fr. Kuralt, Mirtovec, pos. v Žabnici, za tajnika domači župnik, za blagajnika Matej Dolenc, pos. Sp. Bitnje in za odbornika Martin Šifrer, Leben, pos. v Žabnici. V nedeljo dne 24. julija se je zopet na novo konstituiral naš krajni šolski svet. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Fr. Hafner, Povelca, pos. v Žabnici, za njegovega namestnika pa Matej Dolenc, pos. v Sp. Bitnjah. — Za okrajnega šolskega nadzornika je imenovan domači župnik K. Čik. — V zadnji seji je krajni šolski svet sklenil vložiti prošnjo na merodajno mesto za razširjenje naše enorazrednice v dvorazrednico, za katero je novo šolsko poslopje itak zidano. — Romanja v Sveto deželo se od nas udeleži Jak. Kuralt, posestnik v Žabnici. — Tukajšnji rojak bivši semeniški duhovnik Ant. Porenata iz Sp. Bitenja je nameščen za kaplana v Hrenovicah pri Postojni. — Prva letina se je izborna obnesla. Že dolgo niso bili kozolci tako polni, kot letos. Črv dela pa tudi pri nas mnogo škode.

g S Poljan nad Škofjo Loko. Tukajšnja dekliška Marijina družba poleti dne 15. avgusta, na Vel. Šmaren, na sv. Višarje. Povrnemo se na sv. Roka dan dne 16. avgusta. Vabimo tudi sosedne župnije, da se udeleže tega romarskega izleta.

Dolenjske novice

d **Škocijanc pri Turjaku.** Tacéga popoldneva, kot preteklo nedeljo še nismo imeli v naši fari. Toliko koristnega, zabavnega, prijetnega je bilo, da je težko povedati. Glavne reči pa le bomo navedli v znamenje, da ne spimo. Pri stari kaplaniji smo imeli shod s tole vsebino: Nastopil je najprvo g. župnik in povedal, da današnji shod imej dvojen namen, začeti s predavanji izobraževalnega društva in ustanoviti »Slovensko Stražo«. Nato je govoril vrli, navdušeni g. Škulj, kaplan loškopotoški. V jedrnatih pa jasnih in poljudnih besedah nam je razložil bistvo, pomen, korist izobraževalnega društva. Stvarni govor je zabelil z dobrimi ocirkami dovtipi. Z najboljšim priznanjem je bil sprejet govor, kateremu je sledila volitev odbora. Predsednikom izobraževalnega društva je bil izvoljen g. župan Andolšek — Potem nastopi g. državni poslanec Jaklič. Govori o državnem in deželnem zboru, obstrukciji, o podpori za živinorejo, končno pride na »Slovensko Stražo«, opiše njen cilj in silen pomen za ves slovenski narod. Govor gospoda poslanca je bil sprejet s splošnim zadovoljstvom. G. Jereb predlaga nato zaupnico »Slovenskemu klubu«, osobito gospodoma dr. Šusteršiču in Jakliču za njih požrtvovalno delo v prid našega ljudstva. Resolucija je bila sprejeta z navdušenjem. Za tem zopet nastopi g. Škulj, govorec o bojih naših obmejnih Slovencev. V zares pretresljivih besedah je govoril o silnih bojih, ki jih mora biti obmejni Slovenec za svetinje vere in naroda proti Nemcu, Mažaru in Lahu. Dotakne se zgodovine našega naroda, na podlagi katere kaže krivico, ki jo nam prizadeva usiljivi tujec, lasteč se naše grude. Le iz srca, ki zares ljubi svoj narod, mora priti govor in živa beseda gospoda kaplana Škulja. Značilen je bil v celém govoru stavek: »Pod parazoli in v kočijah se je vozila naša narodna misel — zato je naš narod imel tako malo koristi od nje. — Sedaj, ko pride ta misel izpod parazola in iz kočij v srce ljudstva, sedaj bo stvar narodna zazorela in šla v klasje. — Po govoru se je volil takoj odbor »Slovenske Straže«. Predsednikom je bil izvoljen g. Jakše iz Javorja, navdušen fant. Nato so se vpisali udje. — In čuda, do 100 članov in članic je pristopilo. Vsa čast škocijanski fari! Nadkrilili so marsikatero župnijo. Shod je zaključil g. Jereb z željo, da bi vsejano seme vsakilo in prineslo obilo sadu. Navzočih je bilo nenavadno število mož in fantov, tudi žene in dekleta so se zbrale v častnem številu. Med govori je svirala naša domača orlovska godba, ponos naše fare. Zlasti se nam je dopadla prav za današen dan uglasbena pesem: »Bodi zdrava domovina«. Z lepim petjem so nas razveseljevale vrle pevke, na čelu jim naša Tila. — Zares prav koristno in ve-

selo popoldne, želeli bi si kmalu kaj enakega.

d **Znojile pri Krki.** Tudi v naši vasi se je prikazal v zadnjem času neki liberalni dihur, ki hoče našo pošteno vas zasmraditi z liberalnim »svinjskim domom«. Menda mu še ni zadosti, da ga je Bog lansko leto zaznamoval, treba mu je še drugega znamenja. Za danes samo kličem: Bežite pred dihurjem in njegovim »svinjskim domom«, da vas ne zasmradi. Prihodnjik kaj več!

Vaščan.

d **Mlekarna pod Sv. Goro** je imela dne 31. julija t. l. svoj redni letni občni zbor, na katerem je jako poljudno in izvrstno govoril g. mlekarški nadzornik Legvart o mlekarstvu in živinoreji kot podlagi dobrega kmetijstva ter povdarjal, da mlekarna jako lepo napreduje, kajti imela je koncem preteklega leta nad devetsto kron dobička. Zborovalci, katerih je bilo do 60, so sklenili složno delovati za skupno korist. Takega podučnega shoda bi bilo še večkrat želiti.

d **Romanje na Trsat za Dolenjce** priredi izobraževalno društvo v Šmarju konec avgusta. Vlak pojde iz Novega mesta. Nazaj grede se peljemo po morju v Opatijo in si gredoč ogledamo Postojnsko jamo.

d **Oklic za liberalne posojilnice.** Kako to, da ljudje nočejo nič več verjeti Prijatlu od Sv. Trojice? Mokronoški liberalci so dali oklicati, da naj vsak, ki ima kaj denarja, prinese ga v liberalno posojilnico. Ubogati noče tega liberalnega glasu noben, ker ve, da je denar pri liberalcih premalo v veljavi in se iz kmečkih žuljev preveč norčujejo. Ljudje se diže starih hranilnic, ker vedo, da je poštenost doma in se čisti dobiček porabi za dobre namene in ne gre v žepe lačnih birtov in mogočencev.

d **Št. Rupert.** Utonil je 10letni deček Anton Zavrl, ki je služil v Zabukovju pri posestniku Kopitniku. Hotel je menda z grabljami trgati zgodnje češplje — pa je revež padel v meter globoko lužo, kjer ga je gospodinja dobila mrtvega. — »Ciganski pes« laže vedno bolj. Le naprej! Naj prinese enkrat tudi ves životopis in življenjepis slavnostnega liberalca in enoglasnega socialdemokrata »optikarja«, ki zna dobro popati razne oslarije na vsako hišo, ker svoje nima! Dopisnik ciganskega psa misli, da so vsi ljudje tako lažnjivi in trapasti in hudobni kakor on. Razne trapaste laži — ne bole nič. Le naprej lajaj in laži. — Ne ka gospod in a meni, da stori dobro delo, če zabavlja čez »Domoljuba«, »Slovenca« in Marijino družbo, Orle in cerkev, — a denar pa rada jemlje od pobožnih ljudi! Če bi jo mati slišala, bi jo prijala za ušesa, kot jo je že. 17letni otrok že nori! Če ne bo to dosti — bomo pa povedali več. Ze tujcem se zdi to grdo. — Mlekarna a jezi liberalce, ki lažejo naprej v lastno škodo. Mlekarna je dobila zopet obljubljeni drugo podporo v znesku 10.500 K. Radi bi ti liberalni ljudski škodljivci, da bi res šlo vse po vodi — pa ne bo.

d **Ribnica.** Prosimo slavno županstvo Ribnice, da nam pojasni, katere dolžnosti in pravice ima ribniški nočni čuvaj. Zelo smo radovedni, ker se čujejo od zadnjega časa sem razne pritožbe proti njemu. Ali ima slavno županstvo zato nočnega čuvaja, da pomaga sokolom, kadar razgrajajo in brez povoda dejansko napadajo naše somišljenike. Nadalje smo radovedni, na podlagi katerega sklepa so prišle klopi, ki so bile postavljene po trgu, da se človek malo odpočije, kar na enkrat na živinski prostor. Vprašamo to zato, ker se je pred kratkim nočni čuvaj neusmiljeno pridušal in zatrjeval, da se imenovane klopi ne smejo niti za las premakniti od odkazanega jim mesta. Na podlagi te izjave se je morala klop, katero je nekdo — iz kateregakoli vzroka že — prenesel v Struške ulice, takoj prenesti nazaj na prejšnje mesto. Toliko v pojasnilo tistim, katerim se še sedaj niso odprle oči, da se dela v Ribnici popolnoma pristransko, katere pristranosti funkcionar je seveda v prvi vrsti tudi ribniški nočni čuvaj. Sicer pa se bomo glede obnašanja ponočnega čuvaja do nekaterih oseb še druge pomenili.

d **Zadnje nedeljo** se je vršila, kakor smo že poročali, v našem trgu župarska komedija. Danes podajemo sliko rodoljubnega navdušenja naših liberalcev, da se jih spozna tudi od te strani. — Uvod k slavnosti je bil pobalinski napad ribniških župarjev na naše fante na predvečer požeruštva. Pijana četa sokolskih fantičkov se je vlačila po trgu in si preganjala s surovimi šalami slabo razpoloženje. Zvedeli so, da bo drugega dne slaba udeležba, ker je nagajalo vreme, dasi so telegrafično klicali na vojsko proti klerikalcem vesoljno župarijo. Na predvečer se je pokazala ribniška sokolska omika, surovost itd., v neštevilnih kletvicah se je spoznalo, kako blagodejno vpliva sokolska misel na fantovsko izobrazbo. — Vnedeljo ob 10. zjutraj so nato prišle kompanije iz Ljubljane, na čelu jim novomeška godba. Umazano in naravnost nesramno je bilo, da se je godba z najmočnejšim fortissimom mučila ravno mimo cerkve, kjer je bila služba božja, katere se Sokoli ta dan sploh niso udeležili. — Imeli so po besedah njihovega voditelja »drugega pametnega dela čez glavo«. (Gosp. S.! Saj se še spomnite lanskega leta!) »Rost« so imeli pri Cenetu, kjer se je razlila prva jeza — Brceta ni — Jože je svoj govor odpovedal — frizer se je skregal — Pirker raztogotil nad »Slovencem«, »ribniški Sokol« se je blamiral, ker je pokazal drugim bratom, da ne zna telovaditi. — In v tem znamenju je šlo popoldne na »živinski prostor« — predpodo- bo ribniških veselic. Za silo so bili sicer pomazali velepomembne besede, a hudomušni dež je izpral »sokolski nzdar!« in zopet je stalo v vsej svoji nagoti — »živinski prostor«. — Pričela se je telovadba. Domačini so ga polomili, iz šlamastike jih je rešila ljubljanska vzor-kompanija. Po telovadbi se je za-

čela veselica, ki je trajala pozno v noč in daleč tja v jutro. Življenje na veselici je bilo, kakor povsod. Duševnega užitka prav malo, razun če si se ozrl po pisanih sotorih, kako so se dičnim, gospodičnam, nekaterim že globoko v decembru, izgubljala nežna očesca po raznih moških figurah. Odlikovalo se je vse, rodoljubje je bujno cvetelo, postavil se je celo oni visoko študirani gospod, ki je metal dolenjevaškega Roka z veselice. Prišla je pozna ura in domišljija je cvetela v znamenju neštevilnih litrov in litrkov. Svetila je elektrika in rdeči nosovi naših rodoljubov. Ta večer nam je ugajal celo visoki sodni uradnik K., ki se ni hotel nič kaj prav navduševati za ideale naših župarjev. Končno je prišla še zadnja točka programa: nastop naraščaja. Bila je že ura enajsta. Vodil jo je Franc Pirker iz Ribnice. Pili so otroci — deklice in dečki v najnežnejših letih, in to ob tako pozni uri. Grda in umazana je ta podoba. Kaj bo z našo mladino, če pojde z njo še tako naprej! Zastruplja in zapeljuje se jo že v letih, ko jo je treba najbolj čuvati. Starši! Spametujte se! Če bo zastrupljen cvet, bo piškav sad! Komu izročate svojo mladino?! Sam nas je bilo tujcev; kaj si bodo mislili od nas? — Na veselici je bilo malo domačinov, večina so bili tujci, ki so se prišli prepričati, kako zanikrno cvete med našim ljudstvom Cirilmetodarija in kako prezira narod »Brcarijo«.

d Na veselici župarjev smo videli tudi nekaj ljudi, ki se radi sučejo v naših krogih. So li pozabili, koga in kaj s tem podpirajo, da se udeležujejo takih pojedavskih veseljačenj? Onim seveda, ki radi vidijo, da jim kadi Schiffrer in da se jim prilizuje liberalna gospoda, tega prav nič ne zamerimo, ker ti, hvala Bogu, niso naši, a proti ostalim bomo morali biti bolj oprezní. Kdor ni popolnoma z nami, ta ni naš! Polovičarstva ne potrebujemo!

d Ribniško županstvo naj pouči policaja Kmeta, kaj sme in česa ne sme. Njegovo postopanje napram liberalcem kaže, kakor bi bil plačan samo od liberalcev. Zvečer naj pazi na red po trgu in naj ne preži na »ferkelčke« po gostilnah. Bomo še tudi odločneje govorili.

d Pri našem županstvu se prav nič ne dela vkljub temu, da imamo tajnika, ki je dobro plačan, in občinskega slugo. Zdi se nam, da se je udalo isti lenobi kakor c. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju. Potrpežljivosti bo kmalu konec! Če ni nikdo z veseljem pozdravil sklepa deželnega odbora o reviziji občin, smo to storili mi ribniški občani in pričakujemo, da se bo ribniški občinski urad prvi revidiral. Marsikaj diši po nečednih razmerah, s katerimi menda tudi občinski naš odbor ni zadovoljen. Tudi na to še pridemo.

d Ribniški davčni eksekutor je najbolj osovražen človek v ribniški dolini. Ljudje pravijo, da opravlja zraven svojega posla tudi špionažo za c. kr. okr. glavarstvo v Kočevju. Posebno na dohodninski davek preži kot mačka na

miš in naznanja vse vprek. Od tukaj izvirajo tiste čudne izjave glavarstva v Kočevju in večni: »dvomi se, da ste vse napovedali« — »Zvedelo se je« itd. Ako se razmere ne izboljšajo, bomo morali odločneje svariti pred tem človekom. — Delo c. kr. okr. glavarstva v Kočevju ocenimo prihodnjič. Svetila se bo sama zanikrnost in lenoba. Gradiva je dovolj.

d Z Gore pri Sodražici. »Domoljub« ni že toliko časa od nas prinesel nobene vesti, ker smo bolj tihi in mislimo, da smo za drugimi v ozadju. Toda prišli smo že precej naprej, odkar smo dobili tako izvrstnega gospoda župnika. Ustanovil nam je »Izobražev. društvo« in mnogo se je trudil skupno z gosp. županom za tako težko pričakovano cesto od Vagovke v sredino Gore. To je tudi dosegel, za kar mu bodi iskrena zahvala. Mnogi so se tej dobroti ustavljali, ker ni ceste mogoče speljati mimo vsake hiše. Tudi gosp. župnika so gledali nekaj časa po strani zaradi tega. Pa saj že pregovor pravi: Dobrota je sirta. Sedaj so se že menda vsi sprijaznili s cesto. Vsaj na zunaj. Da bi se cesta le podaljšala in zvezala z bloško. Potem bi prišli malo bolj v zvezo z drugimi ljudmi. Zapušča nas g. učitelj, ki gre nekam na Gorenjsko. Bog mu daj srečo in v novi službi.

Notranjske novice

n Idrijske novice. Nova maša je bila po dveletnem presledku zopet v Idriji. Daroval jo je v nedeljo 17. julija č. g. Franc Kanduč iz ugledne idrijske rodbine. K tej izredni cerkveni slavnosti je prihitelo mnogo ljudstva iz okolice, pa tudi domačini so se z obilno udeležbo v cerkvi postavili ta dan. Gospod novomašnik je imenovan za kaplana v Starem trgu pri Ložu. Bog ga blagoslovi in podpiraj v izvoljenem poklicu! — Posvetovanje o čipkarski trgovini se je vršilo dne 21. julija na Dunaju v prostorih društva industrijelcev. Udeležba je bila od strani trgovcev precejšna. Iz Idrije so bili navzoči: častni član mesta Dragotin Lapajne, župan in manufakturni trgovec Šepetavec, trgovec z železom in jajci Franc Demšar in trgovski sotrudenik Pavel Lapajne. Kaj bodo rekli socialni demokratje k temu, da sta Šepetavec in Demšar kot strokovnjaka zastopala čipkarske kapitaliste na Dunaju proti delavkam-čipkaricam, ne vemo. Skoro gotovo pa jima bodo odpustili ta greh, ker so sami v službi židovskega kapitalizma. Državno čipkarsko šolo v Idriji sta zastopala člana konsorcija č. gg. dekan Mihael Arko in katehet Franc Oswald. Dobro je govoril v prilog trgovcev Dragotin Lapajne ter trdil, da se v šolah čipkarice nič ne nauče in da čipkarske šole niso prav nič povzdignile čipkarstva v zadnjih desetih letih. Napoti mu je bil tudi

nadzornik čipkarskih šol, g. Vogelink. Morda bi Dragotin sam rad to službo prevzel? Dovolil je slednjič milostljivo, da šole naj le še ostanejo, s kupčijo čipk pa naj se pečajo edino le trgovci, nikakor pa ne država. Za čipkarice in čipkarske šole so se krepko potegnili krš. soc. drž. poslanec dr. Drexel, soc. demokratični dež. poslanec N. Palme in dekan M. Arko. Naposled se je izvolila komisija desetih mož, obstoječa iz petih zastopnikov čipkarskih trgovcev in petih vladnih zastopnikov, ki se bodo meseca oktobra posvetovali, kaj je storiti, da trgovcem ne bo zmanjkalo čipk. — Ljudsko mnenje o tem posvetovanju. Kupčevalci čipk bi radi, da bi se zopet povrnila stari časi, ko so oni določevali plačilo izdelkom čipkaric in slednje skubili, kakor piščance. Napoti so jim državne čiparske šole, ki kupujejo in boljše plačujejo čipke, kakor oni sami. Seveda, zlati časi so čipkarskim trgovcem minuli in se skoro gotovo ne povrnejo več! Revnim čipkaricam pa se je storila velika dobrota, da je država po svojih šolah prevzela kupčijo. Upamo, da se država ne bo udala zahtevam trgovcev in njim ne bo prepustila to kupčijo, ker bi potem čipkarice bile zopet izročene na milost in nemilost raznim širokovesnim ljudskim izkoriščevalcem. Država naj kupčijo s čipkami obdrži, ker s tem regulira cene izdelkom v prilog tudi onih čipkaric, ki ne marajo oddajati čipk v šole. — Dušljivi kašelji v Idriji pojenjuje. Dobra četrtina do 8 let starih otrok je bolehal na tej bolezní. Težko zaželeno gorko in suho vreme, ki je nastopilo, bo uničilo zadnje ostanke tega neusmiljenega sovražnika otročičev. — Popravljajo se pridno na občinske stroške razni zidovi ob cestah in čudno, večinoma pri posestnikih, ki so pristaši liberalne in soc. demokratične stranke v Idriji. Seveda, ker so ravno te baže ljudje najbolj potrebni! Dela se z neko nervozno hitrostjo, kakor da bi mozem kdo stal s palico za hrbtom! Pa ne, da bi bilo zopet kje kaj narobe? Govori se, da so letošnja popravila ob cestah baje stala že okoli 10.000 kron. Če je to resnica, ne vemo, kaj bo k temu rekel deželni odbor, ki je določil manjšo svoto v ta namen? — Čudni ljudje. Županu Šepetavcu je ob srcu onih 28.000 kron, katere je načelnik prejšnjega cestnega odbora, g. Janez Gruden, vsled revizije deželnega odbora povrnil idrijski okrajni hranilnici in posojilnici. Silno rad bi, da se Grudnu zopet povrnejo in pri tem blagajna cestnega odbora temeljito izprazni. Povemo mu prijateljski, da se ta njegova misel ne bo nikdar uresničila in naj si jo iz glave izbije. Iz njegove moke ne bo kruhka! Povračilo one, ne majhne svote je zadeva deželnega odbora, ki je vpeljal revizijo in ne novega cestnega odbora, ki je prevzel, kar mu je deželni odbor odkazal. Sicer pa le začnite bezati, da bo ob novi reviziji zopet kje zasrdelo! Dobička pa vi ne boste imeli, ampak le drugi ga bodo

spravili. — Železnico nam obljubejo. Vsaj potrebna je, naj jo le gradijo. Določeno je bilo, da se 2. avgusta t. l. vrši uradni ogled nove proge iz državnega kolodvora v Ljubljani proti Viču, Smerečju, Podlipi, Vrhniku, Rovtamu, Hotederšici, Godoviču, Idriji in Spodnji Idriji. Na Goriškem pa bo druga komisija pregledovala progo do kranjske meje na Vrhčevu. Pri tem ogledu so se določile tudi postaje, kjer se bo lukamatija ustavljal. Malo več upanja imamo sedaj, da bo v doglednem času zdrčala železnica preko naših gora, posebno, ker tudi Lahi pridno gradijo ceste in železnice ob meji. Če bi ne bilo železnice in bi prišlo do spopada, bi vsled bližnje meje v nekoliko urah po naših dolinah bilo vse polno laških vojakov. Poleg te nevarnosti so pa ob hudih zametih pozimi naši kraji tudi popolnoma zaplonkani pred celim svetom. Po dva, tri dni je včasih ves promet ustavljen na cestah. Pomislite, kako lušno je to za približno 15.000 prebivalcev po naših gorah in dolinah! Činitelji, ki imate besedo pri gradnji železnice, vzdramite se in zvežite naše gorovje po novi železnici s svetnim prometom. S tem bode koristili ljudstvu in državi! Ne tuhtajte preveč, ampak začnite z delom!

n Iz Idrije. Strahoviti porazi liberalcev in ž njimi združenih socialnih demokratov v občinskem gospodarstvu in znani cestni škandal, ki ga nima para, je naši rotovski gospodi tako sapo zaprl, da so bili nekaj časa kakor brez glave. A kljub vsem razsodbam nočejo biti ne krivi, pa tudi potrpi ne. Da obrnejo pozornost od sebe, napravili so v nedeljo v Spodnji Idriji neko veselico in zbornali ter pobrali od blizu in daleč vse, kar so doseči mogli. Nameravalo se je baje tudi lampijončke s številkami 62.000, 8000, dalje lampijončke s naslikanimi hlačami, šivalnimi stroji itd. napraviti, le ne vemo, zakaj so to misel opustili. In tako se je na tej veselici pozabilo vse — vse. Kako lep flajšterček to. Sokolska župa in nje neizogibni čušpajzi so pomagali flajšter pripenjati. Bilo je tudi drugih gostov pri tem poslu. Vsi so odobravalji zapravljenosti občine in vzorne cestne račune ter vse, kar na tem visi, in visi veliko, tako da je celo našemu deželnemu poslancu to breme prehudo. Pa kaj to, da so le veseli. Mi pa zopet čakamo na rotovsko afero s sledečo veselico. Pa bo zopet mirna Bosna. In vlada?

n Vipavsko okrožje Orle vabi na veliko slavnost, ki jo priredi v nedeljo, dne 7. avgusta leta 1910 v Šturijah pri Ajdovščini. Spored: Predpoldne: 1. Ob 10. uri sprejem došlih Orlov na kolodvoru v Ajdovščini. 2. Pohod skozi Ajdovščino v Šturije na trg, kjer bode sprejem. 3. Ob 12.11. uri sv. maša. 4. Kosilo. Popoldne: 5. Ob 1. uri popoldanska služba božja (litanije). 6. Ob 2. uri telovadna skušnja. 7. Ob 4. uri javna telovadba: a) rajalni pohod, b) nove

proste vaje 1910, c) orodna telovadba, č) moreška, d) rajalni odhod. 8. Po javni telovadbi istotam ljudska veselica s srečkanjem itd. Pri javni telovadbi in veselici svira oddelek vojaške godbe pešpolka št. 47 iz Gorice. Vstopnina: I. sedež 2 K, II. sedež 1 K, stojišče 40 viinarjev.

n Hrenovce. Semkaj se je prišel vicat kot drugi kaplan gospod Anton Porenta, doma iz Žabnice na Gorenjskem. Gospod je za našo obširno župnijo neobhodno potreben, zlasti zato, ker postane Razdrto po odhodu gosp. Ivana Dežmana na Gojzd za nedogleden čas stalnemu ekspozitu razdrto, a v doglednem času se obeča v Šmihelu peta šola. Zato pa, gospod Anton, dobrodošel na našem Hribu! — Pred štirinajstimi dnevi smo prenesli občinsko pisarno od Pikca v Slavinjah na Hrib v spodnje prostore kaplanijske, kjer je že bila svoje dni. Liberalcem seve to ni po godu; oni bi imeli občinsko pisarno menda najrajši tam na vipavskih Rebernicah, da bi bila dosti oddaljena od teh preklicanih klerikalcev. Radi tega so hodili od Poncija do Pilata, da bi zabranili premeščenje občinske pisarne; a zaman so brusili podplate! Hočeš nočeš bodo morali i oni magari v potu svojega obraza zahajati na Hrib po občinskih opravkih. Večina trgovin v naši občini je še v liberalnih rokah. Te liberalne roke pa štejejo in spravljajo večinoma denar naših somišljenikov. Ako bi štele in spravljale denar svojih somišljenikov, bi najbrže vse od prve do zadnje zmrznile v poletni vročini. Zavoljo tega bi pričakovali od njih nekoliko več obzirnosti in takta, kakor ga poznajo nekatere, ki svojim odjemalcem zavijajo kupljeno blago kar očitno v liberalne liste. To je malo preveč. Ako ste že sami zase liberalni, bodite, ako imate od odrvenega liberalizma kaj korist, ampak da bi še naše ljudi hoteli zastrupljati z liberalnimi nauki, tega pa ne bomo mirno gledali. Ako ne premorete drugih zavitev, kakor liberalne cunje, še te zase ohranite in nezavito blago izročite! Našim somišljenikom pa prijateljski priporočamo, naj vselej natančno pregledajo zavitke in ovitke v liberalnih trgovinah kupljene robe, in ako so (tudi ti) liberalni, naj jih nemudoma vržejo v peč, kakor je to storil tam-le pozimi oni hvalevredni mož, kateremu je nadebudni sinček nekega tukajšnjega trgovca naložil celo kopico takoiimenovanih zelenih brošur. Poromale so prav vse v peč. Vas pa, gospodje liberalni trgovci, iz ljubezni do vašega obstoja pozivljemo: Ne izzivajte nas! Ako nas boste namreč izzivali še dalje, bomo skušali pospešiti oni zaželeni trenutek, ko bo (nekega) jasnega jutra žarko solnce obsvetilo tam v sredini naše občine neke blesteči, vas pa v oči bodeči napis: Konsum . . .

IZ DOL. LOGATCA.

Društveni dom. Kakor se veseli gospodar, ki je s trudom in skrbmi sezi-

dal novo hišo in se s svojo družino seli vanjo, prav tako se raduje tudi naše dolnenjelogaško »Izobraževalno društvo« in vse, kar čuti ž njim, ko je dovršen njegov Društveni dom. Koliko napa in skrbi, koliko stroškov in potov, koliko navdušenja in požrtvovalnosti, pa tudi koliko jeze in zavisti od strani naših nasprotnikov je bilo prav od početka, ko smo začeli kopati temelj pa do zadnjega časa! To vedo le tisti, ki so poskusili in ki so nam od početka stali na strani. Zdaj pa stoji ponosna stavba Društveni dom kakor mogočna trdnjava na skalnem gričku sredi Dol. Logatca v njegov kras in v njegovo čast. S samozvestjo to povdarjamo, ker gledamo v bodočnost. Društveni dom bode nudil starim in mladim skupno zavetje pred sovražnikom; pa tudi skupno zbirališče in delavnico za krščanski napredek in omiko. Kako smo do zdaj pogrešali takega zbirališča! Zato društvo tudi ni moglo razširiti svojih sil, kakor bi jih rado in ne motimo se, ako trdimo, da je šele zdaj postavljen trden temelj in opora našemu društvenemu gibanju, ko imamo svoj lep Dom, dvigajoč se nad Dol. Logatcem, viden daleč naokrog. — Z upanjem na lastno moč in na božjo pomoč smo začeli graditi pred dobrim letom svojo hišo, z upanjem na lastno moč in božjo pomoč tudi v bodočnosti jo hočemo izročiti svojemu ljudstvu v prid in blagor.

Otvorili in blagoslovili bomo Društveni dom dne 15. avgusta, na Veliki Šmaren. Dolžnost vsakega pošteno mislečega Dolnenjelogačana bodi, da bo ta dan kolikor mogoče slovesen in prazničen. Ko je »Izobraževalno društvo« dne 10. julija t. l. blagoslovilo svojo lepo zastavo, se je to zgodilo v tihoti, brez posebne svečanosti, ker je hotelo, da bi bila tem svečanejša otvoritev »Doma«. In tako tudi bodi! Če smo se žrtvovali vsak po svojih močeh doslej, žrtvuemo se tudi zdaj, da ta svoj dan dostojno proslavimo. Možje in žene, fantje in dekleta, to naj bi bil praznik vašega krščanskega prepričanja in vaše požrtvovalnosti. Zaplapolajo naj ta dan po Dol. Logatcu slovenske trobojnice, dvignejo naj se vitki mlaji, Društveni dom naj se odene v praznično obleko vencov in cvetja — vse pa naj priča pred svetom o vaši zavednosti in vztrajnosti. S pogumom in brez strahu na delo!

15. avgusta v Dol. Logatec! K otvoritvi Društvenega doma vabimo vsa bližnja in daljna bratska društva, naj pridejo polnoštevilno in z zastavami. Zlasti vabimo drage nam Orle in Bogomile, da pridejo proslaviti naš dan. Prireditve bo samo popoldanska, torej udeležencem ne bo napravljala posebnih stroškov. Dobrodošli so nam posebno še pevski in tamburaški zbori, ki naj bi sodelovali pri veselici. Zato prosimo bratska društva in njihove odseke, Orle in Bogomile, naj pravočasno javijo Katol. slov. izobražev. društvu v Dol. Logatcu, se li udeležijo slavnosti z za-

stavo, pevskim, tamburaškim zborom itd.

Spored slavnosti je sledeči: 1. Ob 2. uri popoldne prihod obeh vlakov. Pozdrav gostov na kolodvoru. 2. Obhod po Dol. Logatcu z zastavami in godbo na čelu v župno cerkev, kjer bodo litanije s kratkim nagovorom. 3. Blagoslovitev Doma in ljudsko zborovanje. 4. Ob peti uri javna telovadba Orlov notranjskih okrožij. 5. Po telovadbi ljudska veselica na prostem (godba, petje, paviljoni, šaljiva loterija itd.). — Pri slavnosti sodeluje slavna rudniška godba iz Idrije. Ob neugodnem vremenu se veselica vrši v Društvenem domu. Za ta slučaj uprizore domači Orli igro »Slovanska apostola«. Natančnejši spored telovadbe in posameznih točk še objavimo. Na veselo svidenje!

Iz raznih krajev

Štajersko. Sijajna zmaga. Občina Pesnica je prišla v roke »Slovenske kmečke zveze« pri volitvi dne 28. julija. Pristaši S. L. S. so priborili v drugem in tretjem razredu štiri odbornike, v prvem razredu pa dva namestnika. Liberalci so izgubili tudi Ribnico na Pohorju. To je pravo slovensko ljudsko narodno delo. — Duhovniške izpremembe. Župnijo Sv. Frančišek v Savinjski dolini je dobil č. g. Gašpar Kačičnik, župnik v Stranica. Prestavljeni so gg. kapelani: A. Zamuda z Vranskega k Sv. Petru pri Radgoni; Janez Sirc iz Leskovca na Vransko; Jožef Kranjc iz Hoč v Zetale; Konrad Šesko od Sv. Križa pri Slatini v Hoče; Alojzij Leben iz Hoč v Slivnico pri Celju; Pavel Zagar od Sv. Martina v Rožni dolini v Mozirje; Andrej Lovrec od Sv. Jurija nad Ščavnico v Ljutomer; na novo so nastavljeni: Marko Škofič v Zrečah, Martin Erhatic pri Sv. Juriju na Ščavnici; Janez Zaznik v Hočah. Umeščena bodeta: Jožef Erker, kaplan v Mozirju, na župnijo Sv. Martin v Rožni dolini; Ignacij Škamlec, kaplan v Ljutomeru, na župnijo Sv. Andrej v Leskovcu. — Namestu veverice ustrelil deklico. V Skomru je na lovu na veverice ustrelil Štravs Stručovo osemletno deklico in jo nevarno ranil. — Zastrupljeno dekle. Pri Sv. Trojici v Slovenskih gorah je umrla na zastrupljenju dekla mesarja Rojko. Njen ljubimec Fekonja jo je silil, naj gre z njim v gostilno. Tam je dobila zastrupljeno vino. Orožniki so aretirali Fekonjo in njegovo ženo ter ju izročili sodišču pri Sv. Lenartu. — Nesreča pri streljanju. Iz Vitanja poročajo: V nedeljo se je pri streljanju ponesrečil delavec Jernej Klinčar. Pri nabijanju možnarja mu je ves smodnik pušnil v desno oko. Tudi smodnik, katerega je imel še v roki, se je vnel in mu roko jako ranil. Prepeljali so ga v Celje v bolnišnico.

Koroško. Velik požar na Koroškem. Dne 23. julija t. l. je velik požar vpepelil pol vasi Riharj vas v župniji St. Vid v j. d. na Koroškem. 26 večinoma velikih poslopij je 10 posestnikom uničenih z vsem, kar je bilo notri. Usmiljenja vredni so pogorelci zato, ker so zaporedoma imeli uime: točo, sušo, podjebe. Letos je bila zopet toča. Prebivalstvo je obupano. Za male svote zavarovani posestniki, ne po lastni krivdi zadolženi, setev pred durmi, brez žita in lesa, kaj sedaj početi? Obračajo se na usmiljena srca in prosijo: »Pomagajte nam, bratje, z malimi darovi sezidati naše domove!« Milodare sprejema župnijski urad v St. Vidu v Podjurski dolini. — Prezentiran je bil na župnijo Sela č. g. Josip Lenasi, provizor v Apačah. — Celovški nemški listi se silno zagajajo v »Slovensko Stražo«. Koroški Slovenci, naša dolžnost je, da neumorno agitiramo za »Stražo«, pobiramo zanjo in ustanavljamo podružnice.

Goriško. V pokoj je stopil v Gorici šolski svetnik g. Gustav Novak, ki je podučeval na goriški gimnaziji 32 let. — V mašnike so bili posvečeni gg. Anton Pisk, Pavel Zavadlal, Vincenc Štanta, Franc Močnik, p. Valerijan Sartory, p. Zafron Kozlevčar, Anton Rutar. — V Gradežu je sedaj polno tujcev, največ Nemcev in Čehov. — Sedma lekarna v Gorici. Začetkom prihodnjega leta se odpre še ena — sedma lekarna v Gorici. — Centralna posojilnica je imela v prvi polovici leta prometa 5,121.997 K.

Istra. Iz Podgrada v Istri. Kako škandalozne razmere so zadnji čas v naši občini, zdelo bi se marsikomu neverjetno. Dolgo časa se je prikrivalo in molčalo. Ker so pa slednjič postale razmere neznosne, se mora pokazati ljudstvu in širši javnosti, kdo je pravzaprav kriv temu. V Istri so občinska glavarstva jako važen faktor za probujo in blagostanje naroda. Občine v Istriji imajo mnogo večji geografski obseg, širši delokrog in so v marsičem mnogo bolj avtonomne, kakor občine po drugih deželah. Ravno zato bi zamogla občinska oblast mnogo koristiti ljudstvu. Kakor more občinsko glavarstvo mnogo storiti v blagor ljudstva, tako more z druge strani mnogo škodovati ravno zaraditega, ker ima vso moč v rokah. Večje škode pa se ne more ljudstvu napraviti, kakor s tem, da se ljudstvo kvari in demoralizira. C. kr. okrajno glavarstvo na Voloskem je izdalo zadnji čas nov zakon glede plesov, z namenom, da se vsaj nekoliko zaprečijo pri nas tako poprostiti in razkošni plesi, kateri materialno in moralno uničujejo naš narod. Občinskega glavarstva pa je dolžnost, da se ta zakon izvršuje, a ne samo proglasi. Naše županstvo se za to prav nič ne zmeni in dovoljuje, da se vrši ples vsak čas, v vsaki vasi, ne po en dan, ampak po dva dni zaporedoma in pozno v noč. In da se to pravi kvariti narod, do tega prepričanja je prišel zadnji čas še celo vod-

ja goriških socialnih demokratov, dr. Tuma. Občinsko glavarstvo tega ne spozna in delati na to, da se vsaj nekoliko omejijo sedaj tako pogubni plesi. In zakaj ne? Zato ne, ker se boji za-meriti krčmarjem, kateri sedaj držijo pokoncu županski stolček. — Žalostne posledice plesa so se pokazale v Hrušici pri Podgradu dne 17. julija t. l. Na ta dan je zabodel z nožem 21-letni mladenci iz Golca mladega moža, očeta dveh nedoraslih otrok, Josipa Burloviča iz Razič s tako silo, da je že drugo jutro umrl. In med tem, ko je duhovnik podeljeval sv. zakramente umirajočemu, ležečemu vsemu s krvjo oblite mu na nekem vozu, so v bližini na približno sto korakov oddaljenem javnem prostoru med hrupno godbo naprej divjali in plesali. Kako taki plesi podivjajo mladino do skrajne mere, priča ta žalostni dogodek. Vendar ne mislimo dolžiti mladine in ljudstva sploh, da pride do takih ekstremov. Ljudstvo na splošno je pri nas še dobro in dovezetno za vsako dobro stvar. Da pride do tako žalostnih slučajev, torej ni krivo ljudstvo samo, ampak pristojne oblasti, katere bi javne plesne sploh lahko zaprečile, če bi le hotele, a nočejo. C. kr. žandarmerija je ples razpustila šele potem, ko je bil že eden zaklan, prej so lahko plesali in sicer takoj po sv. maši, četudi se novi zakon glasi, da se ples začne šele eno uro po popoldanski službi božji. Seveda drugi dan v ponedeljek se je kljub žalostnemu dogodku precej od jutra do zvečer plesalo. Imamo pa še dosti gradi, če ne bode pomagalo.

Za kratek čas

Smešnice.

V šoli. Učitelj: »Ali tvojega očeta zobje bolé, ker je v glavo obvezan?« — Jožek: »O ne, ampak sinoči je naprej molil Oče naš in pri besedah: Reši nas hudega — mater pogledal — danes je pa otekel v glavo!«

Hvaležen sin. »Nekaj sem pa le podedoval po svojem očetu: veselje do žene — in za to sem mu še danes hvaležen.«

Ravno prav. »Škoda, da vašemu fantu tako proč stoji ušesa!« — Oče: »To je ravno prav! Lahko moje obnošene klobuke nosi!«

Jezična dekla. Gospodinja: »S teboj, Mica, ne morem več izhajati — bi morala že iz kože skočiti!« — Mica: »Oh, brez kože si jaz vas še misliti ne morem!«

Slab izgovor. Sodnik: »Vi ste vlomili v lekarno. S čim se izgovarjate?« — Vlomilec: »Zastrupiti sem se hotel zavoljo nesrečne ljubezni!«

Znabit res. (Samogovor Ribničana.) »Pre-tetu je bil Napoleon slovec in künsten mož! Pa pri moji veri, da b' ne bil nigdar ratau iz lajkmona cjesar, če b' se bil pisau Andraja Múha — kakor se jest!«

Zanesljivo. Tujec, ki je stanoval dva dni v hotelu: »Gospod, skrbite, da bom imel jutri zjutraj račun!« — Gostilničar: »To se razume! Račun bo gotov, če bi imel tudi celo noč skupaj šteti!«

Préd sodnijo. »Če hočete milejšo kazen dobiti, storite najboljše, da se udaste!« — Zatoženec: »Kaj pa, če se ne udam?« — Sodnik: »Potem ste prost!«

Iveri.

Raj je bil že zato srečen kraj, ker sta bila le dva človeka v njem.

Večkrat pravimo, da je sreča slepa, zato, ker je ne vidimo.

Nevoščljivosti ni treba kaznovati, ker se sama kaznuje.

Ne toži, če si v veliki potrebi. Čim več ti je Bog vzel, tim lažje boš umrl.

Vsled denarja je že veliko ljudi pamet izgubilo — dobilo pa malo.

Skopuh pravzaprav ni sebičnež; saj kar skupaj zgrabi, dobé pozneje drugi.

Kje je požigalec?

NESTLÉ-JEVA

moka za otroke

Popolna hrana za dojenčke, otroke in bolnike na želodec.

Vsebuje pravo planinsko mleko. Škatlja K 1.80 v vsaki lekarni in drogeriji.

Opozorjamo na oglas na zadnji strani današnje številke trdke H. Suttnerja v Ljubljani, ki ima najboljše ure sedanjosti, kakor: zlato, srebrne, tula, nikelnaste in je-klene.

Kot posledica draginje sirovih tva-
rin zvišala se je od junija cena slednjih cikorijskih izdelkov. Nekoliko zvišana nakupna cena pravega zagrebškega Franckovega pridanika za kavo obremeni srednje gospodinjstvo v enem letu komaj z eno polovico krono bolj, za to ostane pa družinam tako priljubljena, izdatna, edina kakovost zjamčena.

Prosi se, na: kavni mlinček, kakor tudi na podpis: Henrik Francka sinovi — natančno paziti, zraven tega vse ponaredbe zavrniti.

Zatorej spominska beseda: »Franck z kavnim mlinčkom«.

CLIMAX motorji na petrolej

Najcenejši obrat.

Bachrich & Co.

tovarna za motorje

Dunaj XIX/6

Holligenstädterstr. 83.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 27. julija: 40, 30, 20, 2, 56.

Trst, 30. julija: 87, 67, 60, 70, 16.

Linc, 30. julija: 28, 26, 41, 62, 69.

Saško kr.
Technikum
Hainichen

Stroj in
elektrotehn.
izl. teh. posl.
Auto, letel. teh.
Gr. maslov. Prg. z.

Učenca za krojaško
obrt sprejme
Ivan Zvezda, Jesenice
na Gorenjskem. 2186

Naročajte
„Slovenca“!

20 kovačev - nabijačev

se takoj sprejme v
budimpeškem predmest.
proti plačilu 34 vinarjev
za enournno delo in akord.
Reflektanti naj pošljejo
svoje naslove ali ponudbe
na anončno eksped.
J. Blockner, Budapešta IV.,
Simmelweis-utca 4 pod
šifro „Kovači-nabijači
2406“. 2128

Kolarji in ključavničarji

dobe proti plačilu 36 do 40 h od ure in
akord v okolici bu-
dimpeštanski trajno
svoje naslove in ponudbe na: I. Block-
ner, Budapešta, Simmelweis-utca 4 pod
„Delo 400“. 2175 2-1

Preklic.

Podpisana preklicem vse besede katere
sem govorila zaradi razžaljenja časti o go-
spodu Francu Petriču, posestniku iz Gorice.
2167

Ilona Penovich.

Ugodna prilika!

Ne zamudite!

Prodajo se tri hiše, mlin in žaga

(vedno dovolj vodne moči), gospodarska poslopja,
njive, travniki in gozdi; vse v dobrem stanu. Hiše
so 10 minut oddaljene od znane božje poti pri
Mariji Pomagaj na Brezjah in pet minut od
državne ceste. Proda se po nizki ceni vse skupaj,
ali pa posamezno. Poizve se pri **Antonu Miklavcu**,
Mošnje 34, p. Radovljica, Gorenjsko. 2148
Pridite pogledat!

Oskrbnik v dobri stalni službi
in s premoženjem,
34 let star, samec prijetne vnanjosti, iz-
boren ekonom, več trgovine z lesom,
dežel. pridelki i. t. d., kot poštenjak in
strokovnjak na najboljšem glasu, neo-
madeževano življenje, plemenit značaj,
išče v **takojšne ženitve**
družico s čistim značajem, dobrim gla-
som in primernim premoženjem. Samo
resne, natančne ponudbe s sliko je po-
slati upravi „Domoljuba“ pod šifro:
„Oskrbnik“. Tajnost častno zjamčena.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Himeletza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kotourstva Pojasnila dajo se brezplačno.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.

Prيرهja pogrebe trojnih vrst. — Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovinaste
in lepo okrašene lesene krste, čevlje, vence s trakovi in napisi, kakor tudi voščene sveče.

Najnižje cene. — Brzjavlj:
Pogrebni zavod, Postojna.

Za slučaj potrebe se najvljudneje priporoča
pogrebni zavod v Postojni.

Epilepsija, Krči, Epilepticon-om
Izborski učinki z
Nervoznost
zak. var.
Cena 7 K.
Zahtevajte zdrav. raz-
pravo št. 33 brezplačno
od glavne zaloge: „Ap-
theke zur Austria“ Danaj IX,
ali pa naravnost iz to-
varne: Priv. Schwesengo-
theke, Frankfurt am Main.

4 tedne na poskušanje in na opred raz-
pošiljam svoja kolesa znam. „Bahema“
Deli koles in popravila po cen.
Zložni plačilni pogoji. **Franc**
Dušek, tov. koles, Opočno
ob drž. žel. št. 775. Češko.
Ceniki zastoj. 176 1-1

Kri! dosežejo odrasli in otro-
Moč! ci, bolni in zdravi. - Po-
Zdravje! lovico stroškov prihra-
nite v gospodinjstvu
na kavi, sladkorju in
mleku, ako pijete
SLADIN
to je dr.
pl. Trn-
kóczyja sladni čaj.

En zavoje velja 50 vin. Dobiva se po-
vsod. Po pošti se naroča najmanj pet
zavojev pod naslovom v glavni zalogi
lekarna pl. Trnkoczy
v Ljubljani zraven rotovža.

LOVSKE PUŠKE

vseh sestav, prizna-
no delo prve vrste z
najboljšim strelnim
učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba
Peter Wernig v Borovljah,
Koroško. Ceniki zastoj in poštne prosto.

vsad pivčevlo glavne-ročne tkalnice v horách Or-
lických, posuďte trgovcem kromárem kakor tudi zasebnikom

dolge ostanke blaga

znanicevo brez zapake in pralobavne Ka fas za posteljni
prevelike modni čefir za obleke, biete in sraše oks-
ford, flaneli za sraše modrikasto blago za domače ob-
leke in kuhinjske prekrasne barhant za obleke in splošne
obleke, obeljeno platno, platnene brisače, bele ali gube
narvi, na po 2.1.1 in potrebi za domače uporabo v dolgotraj-
nem v zvezi 40-45 18- po povzetim ranka

Antonin Maršik, ro. na balnici Olešnice v ho-
rah Urlických vesky
srube iz platna a az šiva obrobilne:
150 cm široka, 200 cm dolga pol ducalo K 14-
150 155 15-

Zagrebska tovarna trvdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodele II pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu
pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom,
iz zagrebske tovarne.

el zaga V. Y 1162, 19:9 II. V.

TOVARNIŠKA ZNAMKA.

NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNIŠA PRILIKA ZA STEDENJE!

Lenarni promet do 31. decembra 1909
čez 83 milijonov kron.

Lastna glavnica K 503.575.98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

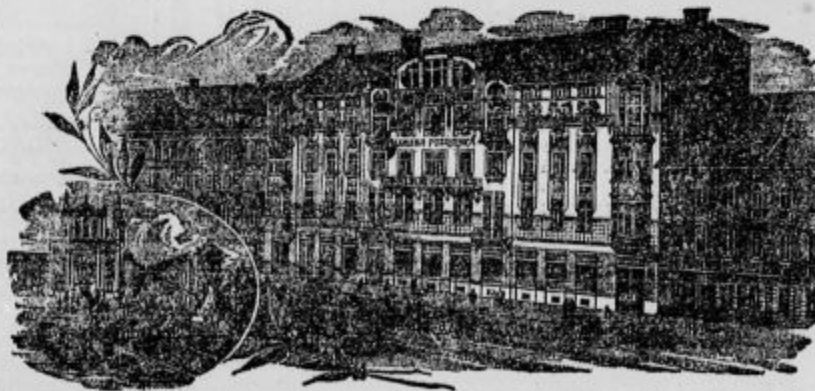
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne
vloge vsak delavnik
od 8. ure zjutraj do
1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 1/2 %

brez kaknega odbitka,
tako da prejme vložnik
od vsakih vloženih
100 kron čistih
4.50 kron na leto.

Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje
kaj prekinilo. Za nalaganje
po pošti so poštno-hran
položnice na razpolaganje.
Sprejema tudi vloge od svo-
jih zadrušnikov na tekoči
račun ter daje istim poso-
jila proti vknjižbi z in brez
amortizacije, na osebni kre-
dit (proti poroštvu) in za-
stavi vredn. papirjev. Menjice
se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L.
Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani.
Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in
blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.